

VIHAPUHE HYVINVOINTIA HEIKENTÄMÄSSÄ

Miten vihamateriaalin uhriksi joutuminen verkossa on yhteydessä yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin?

Taloussosiologian pro gradu -tutkielma
Master's Thesis
in Economic Sociology

Laatija/Author:
Mirka Mäkiö

Ohjaajat/Supervisors:
VTT Pekka Räsänen
VTT Aki Koivula

15.3.2021
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

x	Pro gradu -tutkielma
	Lisensiaatintutkielma
	Väitöskirja

Oppiaine	Taloussosiologia	Päivämäärä	28.3.2021
Tekijä(t)	Mirka Mäkiö	Sivumäärä	58
Otsikko	Vihapuhe hyvinvointia heikentämässä: Miten vihamateriaalin uhriksi joutuminen verkossa on yhteydessä yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin?		
Ohjaaja(t)	VTT Pekka Räsänen, VTT Aki Koivula		

Tiivistelmä

Tutkielmassa tarkastellaan vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteyttä subjektiiviseen hyvinvointiin. Vihamateriaalin uhriksi joutumiseen verkossa altistaa useita eri taustatekijöitä, joiden toimintamekanismia on ymmärrettävä, jotta voidaan torjua uhriksi joutumisesta aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia. Tutkielman teoreettisena viitekehysenä käytetään uhriksi joutumista selittävää rutiinointiteorian teoriaa, jota sovelletaan verkkomaailmaan. Rutiininomainen toiminta verkossa ja sosiaalisen median ongelmakäyttö voi lisätä riskiä vihamateriaalin uhriksi joutumiselle. Aikaisemman tutkimuksen perusteella vihamateriaalin uhriksi joutumisen tiedetään olevan yhteydessä huonompaan hyvinvointiin vähintään välillisesti muiden tekijöiden, kuten yksinäisyyden kautta.

Tutkielmassa halutaan selvittää, minkälainen yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisella, demografisilla tekijöillä, sosiaalisen median ongelmakäytöllä ja yksinäisyydellä on subjektiiviseen hyvinvointiin. Tutkimushypoteesina on, että uhriksi joutuminen on yhteydessä matalampaan hyvinvointiin ja sosiaalisen median ongelmakäyttö ja yksinäisyys selittävät myös vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteyttä hyvinvointiin. Tarkoitus on tuottaa uutta tietoa aiheesta, sillä näiden tekijöiden yhteyttä ei ole aikaisemmin Suomessa väestötasolla tutkittu. Tutkielman empiirisenä aineistona käytetään vuonna 2017 kerättyä Digitalisoituva Suomi -kyselyaineistoa. Analyysimenetelmänä käytetään lineaarista regressioanalyysia.

Tulosten mukaan vihamateriaalin uhriksi joutuneet ovat muita yksinäisempiä, mikä selittää yhteyttä matalampaan subjektiiviseen hyvinvointiin. Vihamateriaalin uhriksi joutuminen on yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin, vaikka yhteyttä selittivät myös muut taustatekijät. Johtopäätöksenä huomattiin ongelmien kasaantuvuus, mikä näkyi vihamateriaalin uhriksi joutumisen, sosiaalisen median ongelmakäytön ja yksinäisyyden yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Uhriksi joutumisen negatiiviset vaikutukset kasaantuvat niille, jotka ovat yksinäisiä ja joilla on vähemmän suojaavia sosiaalisia suhteita. Tulokset tuovat lisää tietoa vihamateriaalin uhriksi joutumiseen yhteydessä olevista tekijöistä.

Asiasanat	vihapuhe, sosiaalinen media, hyvinvointi, yksinäisyys, kvantitatiivinen tutkimus
-----------	--

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	1
2	VIHAPUHE JA SEN VAIKUTUKSET.....	5
2.1	VIHAPUHEEN MÄÄRITELMÄ.....	5
2.2	VIHAPUHEEN OMINAISPIIRTEET VERKOSSA.....	7
2.3	VIHAPUHEEN VAIKUTUKSET.....	9
3	UHRIKSI JOUTUMISEN MEKANISMIT.....	13
3.1	UHRIKSI JOUTUMISEN MEKANISMIT.....	13
3.2	SOSIAALISEN MEDIAN ONGELMAKÄYTTÖ.....	17
4	YKSINÄISYYS.....	20
4.1	YKSINÄISYYDEN VAIKUTUKSET.....	22
4.2	SOSIAALISET SUHTEET HYVINVOINNIN TUKENA.....	24
5	TUTKIMUSASETELMA.....	27
5.1	TUTKIMUSKYSYMYKSET JA HYPOTEESIT.....	27
5.2	AINEISTO.....	28
5.3	MUUTTUJAT.....	29
5.4	MENETELMÄT.....	33
6	TULOKSET.....	35
6.1	KUVAILEVAT ANALYYSIT.....	35
6.2	SUBJEKTIIVINEN HYVINVOINTI JA VIHAMIELISEN MATERIAALIN UHRIKSI JOUTUMINEN.....	39
7	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	44
	LÄHTEET.....	49

Kuviot

Kuvio 1. Rutiinitoimintojen teoria, kolme oleellisinta tekijää uhriksi joutumiselle, perinteinen rikollisuus ja verkkomaailma.	15
Kuvio 2. Subjektiiivinen hyvinvointi, jakauma aineistossa.	39

Taulukot

Taulukko 1. Tutkielmassa käytetyt muuttujat.	32
Taulukko 2. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen internetissä sukupuolittain.	37
Taulukko 3. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen internetissä ikäryhmittäin.	37
Taulukko 4. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen ja sosiaalisen median ongelmakäyttö.	38
Taulukko 5. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen ja yksinäisyys.	38
Taulukko 6. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen, sukupuolen, koulutuksen, iän, sosiaalisen median ongelman ja yksinäisyyden yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin. Lineaarinen regressioanalyysi.	43

1 JOHDANTO

Vihapuhe ja sosiaalisessa mediassa leviävä vihamateriaali ovat nousseet yhteiskunnan kuumiksi puheenaiheiksi viime vuosien aikana. Julkinen keskustelu keskittyy kuitenkin usein siihen, mitä vihapuhe oikein on ja miten se suhteutuu sananvapauteen (Helsingin Sanomat 8.3.2020; Helsingin Sanomat 25.8.2017; Yle, 18.1.2020). Vähemmälle huomiolle on kuitenkin jäänyt se, ketkä vihapuheen uhriksi joutuvat, mikä tekijät lisäävät uhriksi joutumisen todennäköisyyttä ja mitä tästä voi yksilölle seurata.

Vihapuheen kohtaamisen ja uhriksi joutumisen laajuutta on kuitenkin tutkittu melko laajasti. Tutkimusten mukaan vihapuhe koskettaa monia ja ilmiö on Suomessa verrattain yleinen. Vuonna 2013 noin puolet (48 %) suomalaisista nuorista vastasi kohdanneensa vihapuhetta internetissä. Ilmiö on kasvava, sillä vuoteen 2015 mennessä jo suurin osa (74 %) nuorista oli kohdannut vihamielistä materiaalia verkossa. Vuonna 2020 sosiaalisessa mediassa eri ihmisryhmiin kohdistuvia vihamielisiä ja halventavia viestejä kertoi kohdanneensa noin 60 % alle 34-vuotiaista. Väestötasolla vihamielistä ja halventavaa materiaalia sosiaalisessa mediassa oli vuonna 2020 kohdannut suuri osa (39 %) suomalaisista, joista valtaosa on nuoria. (SVT, 2020.) Kohteeksi vihapuheelle voi joutua kuka tahansa. Sosiaalisen median kautta kaikki ovat alttiina nimettömille viesteille ja uhkauksille. Tärkeää onkin tarkastella, mitkä tekijät mahdollisesti lisäävät alttiutta joutua vihapuheen uhriksi, miten siltä on mahdollista suojautua ja mitä uhriksi joutumisesta yksilölle aiheutuu.

Sosiaalinen media on yhä useammalle ensisijainen tiedon lähde perinteisten joukkoviestintävälineiden sijasta. Algoritmien ja sosiaalisten kuplien muodostumisen vuoksi sosiaalisesta mediasta luetut uutiset tukevat yleensä ihmisen omia mielipiteitä ja kiinnostuksen kohteita. (Bilewicz & Soral, 2020.) Sosiaalinen media onkin jo niin uppoutunut kaikkeen toimintaamme, että sen erottaminen omaksi toimintaympäristökseen on hankalaa eikä välttämättä tarkoituksenmukaista. Sosiaalisen median tuoman hyvän mukana on harmillisesti myös paljon negatiivisia ilmiöitä, esimerkiksi väärän tiedon nopean leviämisen ja vihamateriaalin määrän kasvun. Nykyään sosiaalinen media onkin todennäköisin vihapuheen kohtaamisen alusta (SVT, 2020). Valitettavasti sosiaalinen media ja sen tarjoamat mahdollisuudet kommunikointiin tarjoavat alustan, jossa vihamateriaali voi levitä vapaasti ja laajalle.

Verkkovihan uhriksi joutumisen yhteydestä subjektiiviseen hyvinvointiin on ollut viitteitä aikaisemmissa tutkimuksissa (Keipi ym., 2018). Tiedetään, että rikoksen uhriksi joutumisella on negatiivinen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin (Mahuteau & Zhu, 2016) ja rikoksen uhriksi joutumisen mekanismit toimivat verkossa melko samalla tavalla kuin muuallakin (Navarro & Jasinski, 2013). Tämän perusteella voidaan olettaa, että uhriksi joutumisen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin toteutuu myös verkkorikollisuuden uhriksi joutumisen kohdalla (Marttila ym., 2021).

Subjektiivinen hyvinvointi on otettu tutkielman analyysiin sen antaman kokonaisvaltaisen luonteen vuoksi. Subjektiivista hyvinvointia tarkastellessa saadaan kattava kuva vastaajan itse määrittelemästä tyytyväisyyden tasosta, joka voi usein kertoa enemmän kuin muut tekijät yksinään. Subjektiivinen hyvinvointi tarkastelun kohteena ottaa myös huomioon ihmisen elämän positiivisia tekijöitä, kuten sosiaalisten suhteiden laadun ja määrän. Tarkasteluun saadaan siis mukaan muutakin kuin negatiivisten tekijöiden puuttumisen. Itse määritellyn hyvinvoinnin tarkastelu on mielekästä siksi, että silloin useimmiten huomioidaan elämäntyytyväisyys kokonaisvaltaisesti. Näin pystytään huomioimaan monet hyvinvointiin yhteydessä olevat tekijät ja saadaan kattava kuva yksilön itse määritellystä hyvinvoinnin tasosta. (Diener, 2009.)

Vihamateriaalin uhriksi joutumisen tiedetään olevan yhteydessä huonompaan subjektiiviseen hyvinvointiin, etenkin nuorten keskuudessa (Keipi ym., 2018). Verkossa viete-
tyn ajan ja tapojen lisääntyessä internetissä kohdatut tilanteet ovat kasvavassa määrin yhteydessä yksilön hyvinvointiin. Vihalle altistuminen ja henkilökohtaisen vihapuheen kohteeksi joutuminen aiheuttaa vakavan uhan koetulle hyvinvoinnille. Lisäksi se on negatiivisesti yhteydessä nuorten onnellisuuteen. (Proctor ym., 2009). Aikaisemmista tutkimuksista voidaan sanoa, että henkilökohtaisen verkkovihan kohteeksi joutuminen koskettaa etenkin nuoria (Keipi ym., 2016, 2018). Vaikutukset leviävät laajasti hyvinvoinnin laske-
misesta yleisen luottamuksen puutteeseen, minäkuvan muuttumiseen ja sosiaalisten suhteiden solmimisen vaikeuteen. Verkkovihan uhriksi joutumisen yhteyttä hyvinvointiin on tutkittava nyt, jotta ymmärretään paremmin, miten verkkovihaan voidaan puuttua. Kaikki verkossa esiintyvä vihapuhe ei ole rikollista, mikä vaikeuttaa siitä aiheutuvien negatiivisten vaikutusten tarkastelua. Sosiaalisen median alustat ovatkin ottaneet käyttöön useita vihamateriaalia kitkeviä toimenpiteitä vihapuheen tunnistamiseksi. Tehostunut valvonta ilmentää sitä, että vihapuheen haitallisuus on tunnistettu myös alustoja ylläpitävien tahojen toimesta. Lisää tutkimusta kaivataan siitä, miten laajalle verkkovihan uhriksi joutumisesta aiheutuneet vaikutukset leviävät ja mitkä tekijät lisäävät mahdollisuutta joutua

vihamateriaalin uhriksi. Ilman ymmärrystä ilmiöstä yksilötasolla, ei voida löytää tehokkaita keinoja sen kitkemiseksi.

Tässä pro-gradu tutkielmassa tarkastellaan vihamateriaalin uhriksi joutumista verkossa ja sen yhteyttä subjektiiviseen hyvinvointiin. Uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin yhteyttä pyritään selittämään muilla subjektiiviseen hyvinvointiin yhteydessä olevilla tekijöillä. Tutkielmassa halutaan selvittää, miten demografiset tekijät, sosiaalisen median ongelmakäyttö ja yksinäisyys ovat yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin väliseen yhteyteen. Aikaisemmasta tutkimuksesta vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteydestä subjektiiviseen hyvinvointiin voidaan olettaa, että uhriksi joutuminen alentaa yksilön hyvinvointia. Tärkeää on kuitenkin tutkia mekanismin taustalla olevia tekijöitä. Tämä tutkielma eroaa aikaisemmasta, sillä näiden tekijöiden yhteyttä ei ole aikaisemmin Suomessa väestötasolla tutkittu.

Tutkielman teoriaosuus jakautuu kolmeen kokonaisuuteen, joita ovat vihapuhe, sosiaalisen median ongelmakäyttö sekä uhriksi joutuminen ja yksinäisyys. Teoriakappaleissa esitellään tämän tutkielman kannalta tärkeimmät käsitteet sekä tutkielman teoreettiset lähtökohdat. Tässä tutkielmassa käyn ensin läpi vihapuheen käsitettä ja sen määrittelyn problematiikkaa. Samalla perehdytään verkkovihaan, jolla on sosiaalisen median mukanaan tuoman nopean kommunikaation vuoksi useita ominaispiirteitä, joita ei ilmennyt ennen sosiaalisen median valtavirtaistumista. Vihapuheen vaikutuksiin tutustutaan niin yksilön, ryhmien välisten suhteiden, kuin koko yhteiskunnankin tasolla. Tämän jälkeen tarkastellaan sosiaalisen median ongelmakäyttöä ja uhriksi joutumisen teoreettisia lähtökohtia. Uhriksi joutumisen teorian soveltamista tarkastellaan suhteessa verkossa tapahtuvaan vihamateriaaliin ja verkkorikollisuuteen. Sen jälkeen syvennytään yksinäisyyteen, jonka tiedetään olevan merkittävä yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin. Yksinäisyyttä tarkastellaan sen syiden, vaikutusten ja siltä suojautumisen kautta. Samalla tarkastellaan sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyttä yksinäisyyden kokemiseen ja sosiaalisten suhteiden suojaavaa vaikutusta. Teorian ja aikaisempien tutkimusten esittelyn jälkeen käydään läpi tutkielman empiirisessä osuudessa käytetty aineisto, tutkimuskysymykset, muuttujat sekä analyysimenetelmät. Lopuksi kootaan yhteen tutkielman analyysin tulokset ja esitetään tuloksista ja teorian pohjalta johdetut johtopäätökset.

Tutkimusaineistona käytetään Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen vuonna 2017 toteuttamaa *Digitalisoituva Suomi* -kyselytutkimusaineistoa. Vihapuheen ollessa ilmiönä melko uusi, on *Digitalisoituva Suomi* -kysely yksi ensimmäisiä valtakunnallisesti

kattavia aineistoja, josta ilmiöstä voi saada luotettavaa tietoa. Aineiston kuvailussa käytetään ristiintaulukointia ja muuttujien jakaumien tarkastelua. Aineiston analyysissä on hyödynnetty lineaarista regressioanalyysia.

2 VIHAPUHE JA SEN VAIKUTUKSET

Tässä luvussa perehdytään vihapuheen ja verkkovihan ilmiöihin. Ensimmäisessä alaluvussa tarkastellaan vihapuhetta yhteiskunnallisena ilmiönä ja vihapuheen määrittelyn ongelmia. Seuraavaksi esitellään verkossa esiintyvän vihapuheen ominaispiirteitä ja lopuksi tarkastellaan vielä vihapuheen aiheuttamia vaikutuksia. Kappaleen tarkoitus on luoda kuva siitä, miksi vihapuhe on ilmiönä haasteellinen tarkasteltava ja miten ongelmia on aikaisemmissa tutkimuksissa ratkottu.

2.1 Vihapuheen määritelmä

Vihapuheen määritelmästä ei ole yhtenäistä mielipidettä useista eri instituutioiden ja tutkijoiden yrityksistä huolimatta. Englanninkielisessä maailmassa yhteisten kielellisten määritelmien kokoaja Cambridge Dictionary määrittelee vihapuheen ”*julkiseksi puheeksi, joka tuottaa vihaa tai rohkaisee väkivaltaan henkilöä tai yhteiskunnallista ryhmää kohtaan perustuen esimerkiksi rotuun, uskoon, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen.*” (*HATE SPEECH | Meaning in the Cambridge English Dictionary.*) Määritelmien ongelmana on yleensä epätarkkuus, joten joku vihapuhetta paljon kohtaava ryhmä saattaa jäädä määritelmän ulkopuolelle (Bilewicz & Soral, 2020). Yleisesti tunnettu laillinen määritelmä tulee Euroopan ministerikomitealta. Sen mukaan vihapuhetta on ”*kaikki ilmaisumuodot, jotka levittävät, lietsovat, edistävät tai oikeuttavat etnistä vihaa, ulkomaalaisvastaisuutta, antisemitismia tai muuta vihaa, joka pohjautuu suvaitsemattomuuteen.*” (Council of Europe, 1997.)

Vihapuheen määritelmän voi jakaa kahteen osaan, joita ovat juridinen rikoslaissa oleva rangaistava puhe ja arkinen, puheessa ilmenevä hyvien tapojen vastainen puhe, joka ei itsessään täytä viharikoksen tunnusmerkkejä mutta suuntaa silti vihaa tiettyä ryhmää tai henkilöä kohtaan (Pöyhtäri ym., 2013). Molemmista ilmiöistä käytetään käsitettä ”vihapuhe”, mikä tekee ilmiön ymmärrettävyydestä puheessa ongelmallista. Juridisesti vihapuhetta ei ole Suomen laissa määritelty, vaan vihapuheeksi tulkittavat rikokset voivat olla tuomittavia esimerkiksi kunnianloukkauksena tai kiihottamisena kansanryhmää vastaan (Neuvonen, 2015, 24). Lain määrittely on kuitenkin joidenkin sortavien käytänteiden osalta puutteellinen. Rikoslaissa (2013/879) pykälä kunnianloukkauksesta kattaa viestin jossa ”*uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän,*

kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella”. Nykymääritelmän perusteella ulkopuolelle jää esimerkiksi sukupuolen perusteella tehtävät rikokset ja holokaustin kieltämisen kriminalisointi. Parhailaan eduskunnan käsittelyssä onkin kysymys holokaustin kieltämisen kriminalisointi, mikä vie lainsäädäntöä kohti muiden Euroopan maiden linjaa (Euroopan Unionin Neuvoston puitepäätös 2008/913/YOS). Sukupuolen perusteella tehtävät rikokset ovat myös käsittelyssä eduskunnassa. Hallituksen esityksen mukaan rangaistusta voi koventaa, jos rikoksen vaikuttimena on uhrin sukupuoli. Tämänkaltainen laki kattaisi myös kunnianloukkauksen määritelmän ja esityksen tavoitteena onkin torjua varsinkin naisiin kohdistuvaa vihapuhetta. (Valtioneuvosto, 2021.)

Vihapuheen määrittelyä ja tunnistamista helpottaa, kun ilmiötä tarkastellaan viiden määrittävän tekijän kautta. Niitä ovat puhujan ominaisuudet, yleisö, puheen sisältö, sosiaalinen konteksti ja puheen levittämisen tapa. Vihapuheen vaarallisuuteen ja vaikuttavuuteen pääsee kiinni tarkastelemalla sitä edellä mainittujen kategorioiden läpi. Puhujan ominaisuuksia tarkastellessa täytyy kiinnittää huomiota esimerkiksi yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja esiintymisen tapaan. Vihapuhetta voidaan pitää sitä vaarallisempänä, mitä enemmän valtaa ja esiintymistaitoa puhujalla on. Yleisön ominaisuuksia voivat olla valmius väkivaltaan ja auktoriteetin kunnioitus. Vihapuhetta pidetään sitä vaarallisempänä, mitä taipuvaisempi yleisö on väkivaltaan. Puheen sisällön vaarallisuutta tarkastellessa täytyy kiinnittää huomiota esimerkiksi epäinhimillisiin viittauksiin tai suoriin toimintakehotuksiin. Sosiaalisella kontekstilla viitataan ennen tarkasteltavaa vihapuhetta olleisiin tapahtumiin ja levittämisen tavalla siihen, kuinka moni ja miten laajalle puhujan viesti leviää. (Benesch, 2012.) Näiden viiden määrittävän tekijän kautta voidaan määritellä vihapuheen vaarallisuutta ja vaikuttavuutta, mikä voi auttaa vihapuheen tunnistamisessa.

Vihapuheen määritelmät vaihtelevat siinä, miten kohde määritellään ja mikä kaikki katsotaan puheeksi. Yleisimmin vihapuheeksi voidaan katsoa myös kirjoitukset, kuvat, symbolit ja muut ilmaisumuodot. (Seglow, 2016.) Useimmiten vihapuheeksi, tai vihamaateriaaliksi voidaan katsoa sellainen materiaali, joka loukkaa, loukkaavasti yleistää tai lisää väkivallan uhkaa tiettyä ryhmää tai ihmistä kohtaan. Sisällöltään vihapuhe voi olla esimerkiksi rasistisia loukkauksia, yleistettyjä kuvauksia ihmisryhmästä tai väkivallalla uhkailua. (Han, 2006.)

Vihapuheen kohteet nähdään hieman eri tavalla riippuen siitä, kuka ja missä kontekstissa vihapuhe on määritelty. Vihapuhe voi olla teko, jolla hyökätään kohteen rotua,

etnisyyttä, sukupuolta, uskontoa, seksuaalisuutta, tai muuta ominaisuutta kohtaan. (Seglow, 2016.) Vihapuhetta määriteltessä on otettava huomioon ero halventavan vihapuheen ja eri ryhmien välisen kritiikin välillä. Määrittelyn ongelma tulee esiin sekä oikeudellisissa kontekstissa, esimerkiksi ongelmallisuus puhujan aikomusten todistamisessa, että vihapuhetta käsittelevässä tieteellisessä tutkimuksessa, jossa tutkiminen itsessään jo vaatii tietyn määritelmän luomisen.

Tässä tutkielmassa vihapuheeksi käsitetään verkossa kohdattu vihamielinen ja uhkaava materiaali. Vihapuheen yleisempi määrittely on silti tarpeen käsitteen ymmärtämisen vuoksi. Vihapuheella tarkoitetaan tässä yhteydessä halventavia, uhkaavia tai leimaavia ilmaisuja, jotka liittyvät kohteen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, kuten ikään, etniseen taustaan, uskonnolliseen vakaumukseen, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Huomio keskittyy tässä vihamateriaalin uhriksi joutumisesta aiheutuviin vaikutuksiin, eikä sisältöön itsessään. Vihapuheesta puhuttaessa käytetään tässä tutkielmassa verkkovihaa paremmin käsittävää termiä *vihamateriaali*.

2.2 Vihapuheen ominaispiirteet verkossa

Nykypäivänä vihapuhetta kohdataan useimmin sosiaalisessa mediassa. Suomessa jopa noin 64 % nuorista on altistunut vihapuheelle verkossa, 16 % on kertonut joskus joutuneensa häirinnän kohteeksi ja jopa 32 % kertoo joutuneensa epäasiallisen lähestymisen kohteeksi sosiaalisessa mediassa. Nuorista aikuisista, 25–34-vuotiaista 60 % ja 35–44-vuotiaista 49 % on myös todistanut ihmisryhmiin kohdistuvia vihamielisiä ja halventavia viestejä. (SVT, 2020.) Ilmiö painottuu selkeästi nuorempiin, mikä luultavasti johtuu sosiaalisen median aktiivisemmasta käytöstä. Sosiaalisten kuplien muodostuminen lisää vieraantumista muista sosiaalisista ryhmistä, mikä johtaa halventavan kielenkäytön ja vihapuheen lisääntymiseen. (Bilewicz & Soral, 2020.)

Verkossa esiintyvä vihapuhe eroaa merkittävästi kasvokkain tapahtuvasta vihapuheesta ainakin viiden ominaispiirteen vuoksi: anonymiteetti, näkymättömyys, yhteisöllisyys, välitön julkaisu ja verkolle ominaiset seuraukset (Brown, 2018). Anonymiteetin mahdollisuudella on verkossa sekä positiivisia, että negatiivisia vaikutuksia. Toisaalta anonymiteetti mahdollistaa verkon kautta tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä (Keipi, 2015) ja takaa sananvapauden silloin, kun henkilö ei voi puhua omalla nimellään arkaluontoisesta aiheesta (Brown, 2018). Toisaalta verkon anonymiteetin on todettu

mahdollistavan vihapuhetta, sillä vihapuheen kohteeksi joutuva ei saa tietää kuka kommentin takana on eikä hyökkääjän tarvitse pelätä kiinni jäämistä (Brown, 2018; Keipi, 2015). On myös osoitettu, että anonymiteetti on vahvasti yhteydessä siihen, miten paljon vihapuhetta sivustolla esiintyy. Vahvasti anonyymeillä alustoilla vihapuhetta esiintyy useammin kuin niillä alustoilla, joissa käyttäjät toimivat pääsääntöisesti omilla nimillään. (Mondal ym., 2017; Thiago ym., 2015.) Anonymiteetti mahdollistaa myös sen, että käyttäjä tuo verkossa esiin vain pienen osan identiteettiään. Identiteettiä voidaan rakentaa verkossa tapahtuvan toiminnan kautta, esimerkiksi erilaisiin verkossa muodostuneisiin viharhymiin kuulumalla. Jos käyttäjän identiteetti rakentuu verkkoryhmään kuulumisen kautta, on helpompi hyväksyä ryhmässä mahdollisesti vallassa olevat haitalliset normit. Normien hyväksyminen kannustaa toimimaan tavalla, miten käyttäjä ei ilman ryhmään kuulumista toimisi. (Keipi ym., 2016.) Anonymiteetti madaltaa kynnystä vihamateriaalin tuottamiselle. Se toimii suojana, jonka takaa voidaan uhkailla ja häiritä, ilman huolta siitä, että saisi teoistaan sosiaalisia, saati juridisia, seurauksia. (Bilewicz & Soral, 2020; Hardaker & McGlashan, 2016.)

Viestien julkaisunopeus ja yhteisöllisten viharyhmien muodostuminen verkossa edistävät vihamateriaalin tuottamista (Brown, 2018; Thiago ym., 2015). Verkossa materiaalin levittämisestä on tullut kaikille käyttäjille nopeaa ja kustannustehokasta. Koska laajaan jakamiseen ei vaadita samanlaisia resursseja kuin ennen, on jokaisen käyttäjän mahdollista saada viestinsä näkyville (Keipi ym., 2016; Thiago ym., 2015).

Valvonnan puute internetissä ja materiaalin nopea muuttuminen vaikeuttavat vihapuheen tunnistamista (Keen ym., 2016; Taylor ym., 2017; Thiago ym., 2015). Nettikeskustelussa aggressiiviset ja kielletyt sanat korvataan nopeasti toisilla. Vaikka tietty haitallinen sisältö poistettaisiin verkkoalustalta, mahdollistaa nopea kommunikaatio sanojen muuttamisen niin, ettei valvova järjestelmä tai alustan ylläpitäjä pysy perässä halventavien sanojen merkityksestä. (Taylor ym., 2017; Thiago ym., 2015.) Materiaalin ja käytettyjen sanojen muuttuminen vaikeuttaa niin verkossa tapahtuvan vihapuheen torjumista, kuin sen tutkimistakin (Taylor ym., 2017). Muutosnopeus ei koske vain vihapuheen sisältöä, vaan myös alustoja, joilla vihapuhetta esiintyy. Jos valvontaa käytössä olevalla alustalla lisätään, ilmestyy vihamateriaali todennäköisesti uudelleen jossain muualla, vähemmän valvotulla verkkoalustalla. (Thiago ym., 2015.)

Suuresta näkyvyydestään huolimatta, vihamateriaalin tuottaminen on melko harvinaista (Kaakinen, Räsänen, ym., 2018). Toisaalta vihamateriaalin kasvava määrä

verkossa ja ennakkoluuloisille mielipiteille useammin altistuminen saattaa toimia vihapuheen määrän kasvamiseen, sillä ihmiset ilmaisevat muiden esimerkistä omia ennakkoluuloisia näkemyksiään entistä avoimemmin (Bilewicz & Soral, 2020). Vihamateriaalin tuottajien demografiaa tarkastellessa on huomattu, että miehet tuottavat vihamateriaalia verkkoon useammin, mikä on linjassa myös muun rikollisuuden tekijöiden kanssa. Vihamateriaalin tuottaminen on myös yhteydessä tiettyjen sosiaalisen median anonyymien keskustelualustoiden käyttöön. (Costello & Hawdon, 2018.)

Mitä enemmän vihamateriaalia verkossa kohtaa, sitä paremmin sitä myös sietää. Tuloksetkin myös vaihtelevat, jos vihamateriaalia ei koeta henkilökohtaisesti loukkaavana. On myös huomattu, että ne, joille sosiaalinen media toimii ensisijaisena uutislähteenä, pitävät vihapuhetta enemmän yhteiskunnallisena normina poikkeuksellisen käytöksen sijasta. Tämä johtuu luultavasti siitä, että sosiaalinen media on kohtuullisen vähän säänneltyä ja vihapuhe siten yleisempää. Jos vihapuhetta kohtaa virtuaalisessa maailmassa päivittäin, voi yksilön käsitys normaalista kommunikaatiosta vääristyä. (Bilewicz & Soral, 2020.) Tämä on erityisen ongelmallista nykyaikana, sillä sosiaalinen media on niin vallitsevassa roolissa, että sitä ei voi lukea erilliseksi muusta maailmasta. Sen lisäksi, että sosiaalinen media on muuttanut kanssakäymisen muotoja merkittävästi (van Dijck & Poell, 2013) se myös tuntuu käyttäjistä yhtä todelta kuin ”offline”-maailmakin. (Henry & Powell, 2015; Jane, 2014).

2.3 Vihapuheen vaikutukset

Vihapuheesta johtuvia seurauksia voidaan tarkastella suorilla vaikutuksilla, jotka ilmenevät heti vihapuheen tapahtuessa ja epäsuoriin, pidemmällä aikavälillä ilmeneviin vaikutuksiin. Suorat vaikutukset vihapuheen uhriin ovat esimerkiksi alentunut itsetunto ja itseinho. Epäsuorat vaikutukset ovat hankalammin havaittavissa ja ne leviävät yleensä laajemmalle kuin suorat vaikutukset. Epäsuorien vaikutusten kohteena ovat ne henkilöt, jotka kohtaavat vihamateriaalia, mutta eivät suoraan joudu sen uhriksi. Esimerkiksi rasisen vihapuheen todistaminen tai näkeminen aiheuttaa reaktion, vaikka lukija ei olisikaan ollut suoranaisesti vihapuheen kohteena. (Seglow, 2016.)

Yksilöön kohdistettua vihapuhetta ja yleistä ryhmiin kohdistuvaa vihapuhetta ei aina voida selkeästi erottaa vaikutuksia tarkastellessa. Esimerkiksi avoimella keskustelupalstalla esiintyvä vihamateriaali ei välttämättä tekohetkellä kohdistu kuin yhteen kohteeseen,

mutta vaikutukset leviävät laajemmalle. Näin ollen myös vaikutukset ovat suurempia, kuin vain yksilöön tai tiettyyn sosiaaliseen ryhmään kohdistuvat suorat vaikutukset. Vihamateriaalin kohtaaminen verkossa voi muuttaa ihmisten käyttäytymistä, etenkin silloin kun pelkona on itse vihapuheen uhriksi joutuminen. (Gelber & McNamara, 2016.)

Vihapuheen uhriksi joutumisella on negatiivinen yhteys yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin. Negatiivinen yhteys hyvinvointiin löytyy niin vihamateriaalin kohtaamisesta kuin uhriksi joutumisestakin. (Keipi ym., 2018.) Subjektiivinen hyvinvointi on merkittävästi alhaisempi niillä, jotka joutuvat vihamateriaalin uhriksi verkossa. Uhriksi joutumisella on negatiivinen yhteys yksilön itsetuntoon sekä onnellisuuteen ja ihmiset, jotka eivät ole joutuneet vihamateriaalin uhriksi ovat merkittävästi onnellisempia kuin vihamateriaalin kohteeksi joutuneet. (Keipi ym., 2016.) Ihmisen itsetunto huononee merkittävästi, kun henkilö kohtaa paljon itseensä kohdistuvaa vihapuhetta. Toistuva vihamateriaalin uhriksi joutuminen on lisäksi yhteydessä huonompiin emotionaalisiin taitoihin (Bilewicz & Soral, 2020). Se saattaa vaikeuttaa sosiaalisten suhteiden luomista myös verkon ulkopuolella ja lisätä sen kautta lisätä yksinäisyyttä. Verkkorikollisuuden uhriksi joutumisen on huomattu olevan yhteydessä yksilön huonompaan hyvinvointiin, etenkin silloin kun verkkomaailman ulkopuolinen tuki ja selviytymiskeinot ovat heikkoja. Yhteys koskee niin verkossa tapahtuvaa häirintää ja vihamateriaalin uhriksi joutumista sekä verkkopetoksia ja muita verkkorikollisuuden muotoja. (Kaakinen, Keipi, Räsänen, ym., 2018.) Vaikka aikaisemmassa tutkimuksessa on löydetty yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välillä, ei vielä tiedetä, missä määrin vihapuheen myötä heikentynyt subjektiivinen hyvinvointi on yhteydessä sosiaalisen median ongelmakäyttöön ja yksinäisyyteen.

Vihamateriaalin uhriksi joutumisesta on löydetty negatiivinen yhteys syrjittyjen sosiaalisten vähemmistöryhmien subjektiiviseen hyvinvointiin. Vaikka vähemmistöryhmän matalampaan hyvinvoinnin tasoon ovat yhteydessä useat tekijät, on tutkimuksissa löydetty yhteys juuri kiusatuksi joutumisen, vihapuheen uhriksi joutumisen ja alentuneen subjektiivisen hyvinvoinnin välillä. (Bilewicz & Soral, 2020; Marshal ym., 2011.) Vihapuhe tuottaa kuitenkin aina eniten kärsimystä siihen ryhmään, johon se kohdistuu. Useimmat reagoivat vihapuheen kohtaamiseen negatiivisilla tunteilla sekä ”jaetulla kivulla”, jonka taustamekanismina toimii empatia. (Bruneau ym., 2012; Mischkowski ym., 2016.)

Yksilön kannalta vihapuheen uhriksi joutuminen on myös yhteydessä yleisen turvallisuudentunteen laskuun, huonompaan psyykkiseen terveyteen ja luottamukseen

väheneeseen (Knuutila ym., 2019). Vihamateriaali verkossa vähentää sekä yleistä, että tiettyyn ryhmään kohtaan koettua luottamusta. Yhteys on vahvempi ryhmään kohdistuvan luottamuksen suhteen, joten vihamateriaalin uhriksi joutuminen vähentää enemmän luottamusta tuttaviin kuin yleistä luottamustakin. (Näsi ym., 2015.)

Jatkuva vihamateriaalin näkeminen verkossa muuttaa pikkuhiljaa yhteiskunnan normeja niin, että aikaisemmin sanktioon johtaneet teot muuttuvat sosiaalisesti hyväksytyiksi. Ulkopuolelle sulkevien normien lisääntyessä myös vallalla olevat syrjintää ehkäisevät normit heikentyvät. (Bilewicz & Soral, 2020.) Lisääntynyt vihapuhe yhteiskunnassa luo polarisaatiota, yllyttää väkivaltaan ja luo eriarvoisuutta sosiaalisten ryhmien välille (Ezeibe & Ikeanyibe, 2017). Vihamateriaalin tuottaminen on lisäksi yhteydessä pelon lisääntymiseen yhteiskunnassa. Ilmiötä on tarkasteltu terrori-iskujen seurauksia tarkastelevassa tutkimuksessa, jossa todettiin vihamateriaalin määrän olevan yhteydessä vahvemmin koettuun yhteiskunnalliseen pelkoon. (Oksanen ym., 2020.)

Vihamateriaali verkossa vaikuttaa yhteiskuntaan laajemmin, sillä se muuttaa ryhmien välistä dynamiikkaa (Barlińska ym., 2013), sekä vaientaa tiettyjä henkilöitä tai ryhmiä sanomasta mielipiteensä ääneen (Knuutila ym., 2019). Jatkuva vihamateriaalille altistuminen voi johtaa empatian väheneeseen. Empatia toisia ihmisiä ja ihmisryhmiä kohtaan korvataan eri yhteiskunnallisten ryhmien välisellä halveksunnalla. Empatian vähentyminen ja muiden ihmisten näkeminen ulkopuolisina toimii sekä motivaatioina vihapuheelle että sen seurauksena. (Bilewicz & Soral, 2020.)

Vihapuheen uhriksi joutuminen sekä vihapuheelle altistuminen verkossa johtaa uhrin empatiakyvyn väheneeseen, joka lisää halveksuntaa muiden sosiaalisten ryhmien välillä. Vihapuheen määrän lisääntyminen luo sosiaalisen ilmapiirin sille, että toisten ryhmien halveksuminen ja ulossulkeminen on hyväksyttävää. Vihamateriaalin uhriksi joutuminen toimii myös motivaationa tuottaa vihamateriaalia lisää itse. Vihapuhe heikentää yhteisön normeja ja empatiakykyä, jotka ovat juuri niitä mekanismeja, jotka toimivat suojaavina tekijöinä vihapuhetta vastaan. (Bilewicz & Soral, 2020.) On havaittu, että jos ihminen kohtaa vihamateriaalia verkossa, hän todennäköisemmin suhtautuu negatiivisemmin, jos joutuu todistamaan vihapuhetta muualla. Negatiivinen suhtautuminen vihapuhetta kohdatessa on myös todennäköisempää internetissä. On myös todettu, että sivullisten altistuminen verkkokiusaamiselle lisää aggressiivisuutta ja eri kiusaamisen muotojen todennäköisyyttä. Kun vihamateriaalia ja kiusaamista verkossa kohtaa usein, sietokyky sille nousee, mikä johtaa verkkokiusaamisen jatkumiseen. Kokemus uhriksi joutumisesta

on myös yhteydessä siihen, miten todennäköisesti ihminen tulee itse tuottamaan vihamateriaalia verkossa. Verkkokiusaamisen uhrin voivat kokea eristyneisyyttä ja yksinäisyyttä, mikä voi saada heidän joko tukemaan verkkokiusaamista toista ryhmää tai yksilöä kohtaan koston vuoksi. (Barlińska ym., 2013.)

3 UHRIKSI JOUTUMISEN MEKANISMIT

Tässä kappaleessa perehdytään teoreettisiin lähtökohtiin uhriksi joutumisen taustalla ja niiden soveltamiseen verkkomaailmassa. Uhriksi joutumista selittäville mekanismeilla pyritään kirkastamaan niitä tekijöitä, jotka ovat yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumiseen. Lisäksi tarkastellaan sosiaalisen median ongelmakäyttöä elämäntapaan liittyvänä rutiininomaisena toimintana, joka uhriksi joutumisen teorioiden valossa altistaa vihamateriaalin uhriksi joutumiselle verkossa.

3.1 Uhriksi joutumisen mekanismit

Uhriksi joutumista voidaan tarkastella riskiajattelun kautta. Verkossa riski joutua uhriksi toimii samalla tavalla kuin fyysisestikin ja mobiililaitteiden ollessa kaikkien käytössä päivittäin, myös riski vihamateriaalin uhriksi joutumiselle luonnollisesti kasvaa. Tässä kappaleessa tutustutaan teorioihin, joiden avulla voidaan selittää uhriksi joutumisen riskiä. Uhriksi joutumista selittävissä teorioissa korostetaan, että uhriksi joutuminen liittyy tiiviisti päivittäisiin toimintoihin, rutiininomaiseen elämään ja siihen liittyviin riskeihin.

Teoreettisena lähtökohtana uhriksi joutumisen todennäköisyyttä voidaan tarkastella *Rutiinitoimintojen teorian* avulla (myöhemmin RAT) (Felson & Cohen, 1980). Alkujaan RAT kehitettiin ymmärtämään toisen maailmansodan jälkeen tapahtunutta rikollisuuden lisääntymistä. Teorian perusteella rikollisuuden lisääntyminen johtui erityisesti lisääntyneestä toiminnasta kodin ulkopuolella, mikä asetti ihmiset alttiimmaksi rikoksen uhriksi joutumiselle kuin aikaisemmin. RAT:in mukaan uhriksi joutumisen todennäköisyys on suurin kolmen tekijän yhdistyessä: motivoitunut rikoksentekijä, sopiva kohde ja kykenevän turvan puuttuminen. Näiden kolmen tekijän leikkauspisteessä riski rikoksen uhriksi joutumiselle on suurin. (Felson & Cohen, 1980.) Jos joku kolmesta mainitusta tekijästä puuttuu, rikoksen tapahtuminen on vähemmän todennäköistä (Pino & Johnson-Johns, 2009).

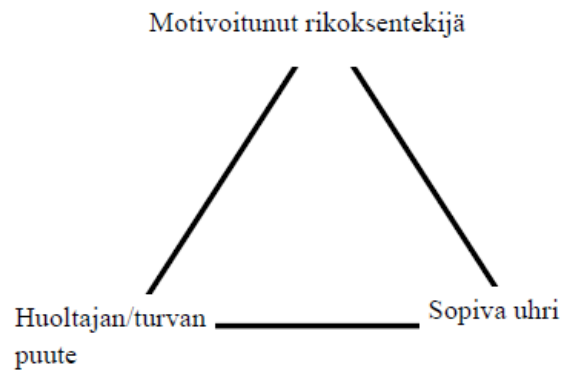
Lifestyle-exposure Theory on perinteinen uhriksi joutumista selittävä teoria, joka selittää uhriksi joutumista rutiinitoimintojen teorian lailla. Sen mukaan jotkut ihmiset joutuvat rikoksen uhriksi todennäköisemmin elämäntyyliinsä vuoksi. Teorian mukaan elämäntyylin ominaispiirteet voivat lisätä riskiä joutua rikoksen uhriksi. Rutiininomainen toiminta voi olla kaikkea päivittäisiä toimintoja työstä vapaa-aikaan. Teorian mukaan ihmiset,

joiden päivittäiset toiminnot vievät heidät mahdollisten rikoksentekijöiden läheisyyteen, ovat myös korkeammassa riskissä joutua rikoksen uhriksi. (Hindelang ym., 1978.)

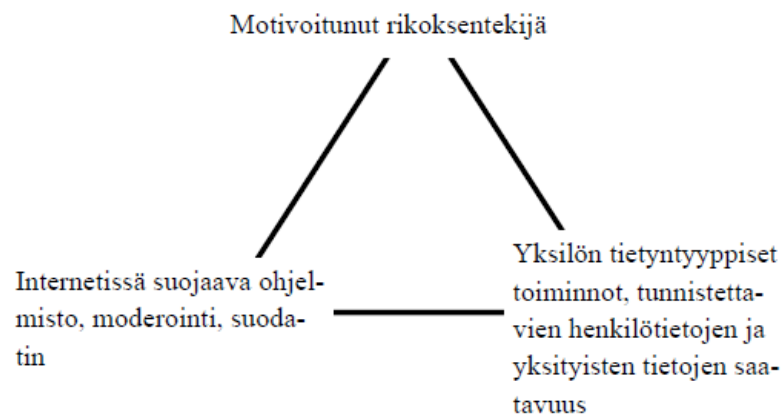
Vaikka RAT:ia on käytetty alun perin laajasti offline -maailmassa tapahtuvien rikosten selittämiseen, sitä on myös sovellettu selittämään verkossa tapahtuvan rikollisuuden uhriksi joutumisen todennäköisyyttä. (Navarro & Jasinski, 2012; Näsi ym., 2017.) Verkko-maailmassa RAT:in kolme tekijää, jotka lisäävät uhriksi joutumisen todennäköisyyttä ovat yleisesti tutkimuksissa katsottu olevan erilaisia kuin perinteisessä rikollisuudessa. Motivoituneita rikoksentekijöitä internetin maailmasta katsotaan löytyvän rutkasti (Navarro & Jasinski, 2012; Pino & Johnson-Johns, 2009). Sopivaksi kohteeksi voidaan verkossa katsoa käyttäjien riskialttiit toiminnot, tunnistettavien henkilötietojen laajuus ja niiden julkinen saatavuus (Mesch, 2009).

Kykenevän turvan tai huoltajan verkkomaailmassa korvaa usein käyttäjien suojaksi rakennettu ohjelmisto tai suodatin, jonka tarkoitus on vähentää väärinkäytöksiä. Suoja-ohjelmien toimivuutta on kuitenkin kritisoitu, sillä niillä on vain rajalliset mahdollisuuden estää häiritsevää viestintää (Holt & Bossler, 2008), mitä verkossa esiintyvä vihamateriaali usein on. Myös RAT:ille keskeisen motivoituneen rikoksentekijän asemaa on kritisoitu verkossa tapahtuvaa rikollisuutta tutkittaessa. Kritiikin mukaan verkkomaailma ei ole tarpeeksi järjestelmällinen siihen, että niin sanottuja motivoituneita rikoksentekijöitä voisi tunnistaa (Holt & Bossler, 2008). Kuviossa 1. nähdään RAT:in mukaiset kolme rikoksen tapahtumiseen vaikuttavaa tekijää sekä perinteisessä rikollisuudessa, että internetirikollisuudessa.

Kolme rikoksen tapahtumiseen vaikuttavaa tekijää (RAT)

Kolme rikoksen tapahtumiseen vaikuttavaa tekijää internetissä

Kuvio 1. Rutiinotoimintojen teoria, kolme oleellisinta tekijää uhriksi joutumiselle, perinteinen rikollisuus ja verkkomaailma.

RAT:n soveltaminen verkkomaailmaan on ollut laajan keskustelun kohteena, eikä yhteisymmärrystä tunnu löytyvän (Holt & Bossler, 2008; Leukfeldt & Yar, 2016; Vakhitova ym., 2016). Verkkomaailman ainutlaatuisuuden vuoksi RAT:in ominaisuuksien sopeuttaminen perinteisestä rikollisuudesta verkkorikollisuuteen on tärkeää, sillä tulokset teorian soveltamisesta verkkomaailmaan sellaisenaan ovat olleet ristiriitaisia (Vakhitova ym., 2016). Kuitenkin kritiikistä huolimatta voidaan sanoa, että RAT on verkkomaailmaan sovellettuna riittävän toimiva teoria verkkorikollisuuden analysoimiselle, jossa sen avulla on ennustettu onnistuneesti esimerkiksi verkkokiusaamisen uhriksi joutumista opiskelijoiden ja nuorten keskuudessa (Mesch, 2009). Jotkut RAT:in elementit soveltuvat paremmin verkkorikollisuuden analysointiin kuin toiset (Leukfeldt & Yar, 2016). RAT:in

soveltaminen kokonaisuudessaan verkkorikollisuuden uhriksi joutumisen tutkimiseen toimii vain osittain (Leukfeldt & Yar, 2016; Näsi ym., 2017). Katsotaan kuitenkin, että siinä määrin missä RAT soveltuu yleisen tietoverkkorikollisuuden uhriksi joutumisen tutkimista, sen avulla voidaan tarkastella verkkokiusaamisen ja vihamateriaalin uhriksi joutumista (Navarro & Jasinski, 2012), vaikka teoria ei kummassakaan ole missään nimessä aukoton.

Sosiaalisen median ja keskustelupalstojen aktiivisen käytön on todettu lisäävän riskiä vihamateriaalin uhriksi joutumiselle (Navarro & Jasinski, 2012). Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että nuoremmat käyttäjät joutuvat todennäköidemmin vihamateriaalin uhriksi kuin vanhemmat internetin käyttäjät (Staksrud ym., 2013). Nuorempien käyttäjien kohonnutta riskiä joutua uhriksi on selitetty sillä, että nuoremmat käyttävät uutta teknologiaa enemmän ja viettävät internetin sosiaalisilla alustoilla enemmän aikaa kuin vanhemmat käyttäjät. Tutkimuksissa on havaittu, että vihamateriaalia kohdistetaan sosiaalisessa mediassa enemmän niihin käyttäjiin, joilla on suurempi näkyvyys ja jotka ovat aktiivisempia sosiaalisen median käyttäjiä. On myös havaittu, että esimerkiksi Twitterissä sekä vihamateriaalin uhreiksi joutuneilla, että sen tekijöillä on piirteitä, jotka poikkeavat muista alustan käyttäjistä. Näitä ovat esimerkiksi viha, masentuneisuus ja liioittelu. (ElSherief ym., 2018.)

Kuten kaikissa ihmisen käyttämissä tiloissa, myös verkkomaailmassa toimitaan tiettyjen rutiinien ja toimintamallien mukaan. Sosiaalisen median profiileja päivitetään, keskusteluun osallistutaan tietyissä ryhmissä ja uutisia luetaan tutuista lähteistä. Tutuista toimintatavoista huolimatta käyttäjä voi törmätä vihamateriaaliin vahingossa. Vaikka toiminta verkossa on hyvin erilaista fyysisiin tiloihin, voi verkkomaailmassa kohdattu vihamateriaali vaikuttaa toimintaan muualla elämässä ja toisinpäin. Vaikka ihmiset viettävät yhä enemmän aikaa internetissä ja tutkimukset aiheesta ovat lisääntyneet, ei ole täysin selvää ketkä ovat vaarassa joutua vihamateriaalin uhriksi ja ketkä eivät. (Keipi ym., 2016.) Uhrin sukupuolen on todettu olevan merkittävä tekijä vihamateriaalin kohteeksi joutumiselle. Erityisesti murrosikäisillä naisilla on korkeampi riski joutua uhriksi kuin murrosikäisillä miehillä. (Navarro & Jasinski, 2012, 2013.)

3.2 Sosiaalisen median ongelmakäyttö

Sosiaalinen media on mullistanut kommunikoinnin kaikkialla maailmassa ja päivittäisten käyttäjien määrä kasvaa jatkuvasti. Vaikka tiedonjakaminen, oman mielipiteen esiin tuominen ja keskustelu ihmisten kanssa ympäri maailmaa on helpottunut, on sosiaalisen median integroituminen osaksi ihmisten arkea tuonut mukanaan myös negatiivisia puolia. Niitä ovat esimerkiksi pakkomieliteinen ongelmakäyttö (Panova & Carbonell, 2018) ja verkossa tapahtuvan kiusaamisen ja vihamateriaalin lisääntyminen. Tutkimuksissa on havaittu, että jopa 60 % internetin käyttäjistä on nähnyt loukkaavaa nimittelyä ja neljännes on nähnyt fyysisiä uhkauksia sekä muuta häirintää. On todettu, että aktiiviset käyttäjät ovat alttiimpia vihamateriaalin uhriksi joutumiselle verkossa. (ElSherief ym., 2018.)

Sosiaalisen median käytön kasvaessa on kiinnostuttu myös käytön kielteisistä vaikutuksista. Sosiaalisen median käytön on todettu olevan yhteydessä esimerkiksi huonoon tunteiden säätelyyn, alentuneeseen itsetuntoon (Faelens ym., 2021) sekä mielenterveysongelmiin, etenkin yksinäisyyteen (Berryman ym., 2018; Marttila ym., 2021), itsemurhajatuksiin, ahdistuneisuuteen ja yleiseen pahoinvointiin (Berryman ym., 2018).

Liiallinen ja ongelmallinen verkkokäyttäytyminen on yhteydessä yksinäisyyden lisääntymiseen ajan myötä (Marttila ym., 2021; Yao & Zhong, 2014), mikä tuo mukanaan yhteyden huonompaan subjektiiviseen hyvinvointiin. Vaikka sosiaalisen median ongelmakäyttö ei suoranaisesti ennusta alempaa subjektiivista hyvinvointia, ennustaa se kuitenkin yksinäisyyttä, joka on merkittävästi yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Sosiaalisen median ongelmakäyttö on yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin välillisesti sen yksinäisyyttä aiheuttavien tekijöiden vuoksi. (Marttila ym., 2021.) Sosiaalinen ahdistuneisuus ja yksinäisyyden kokeminen on yhdistetty sosiaalisen median ongelmakäyttöön ja haitalliseen verkkokäyttäytymiseen (O'Day & Heimberg, 2021). Samalla on huomattavaa, että sosiaalisen median käytön vähentämisen on huomattu vähentävän myös yksinäisyyttä (Hunt ym., 2018).

Sosiaalisen median passiivinen käyttö, ”vellominen” ja varsinkin vertaaminen itseään muihin voi olla yhteydessä huonompaan subjektiiviseen hyvinvointiin. On havaittu, että esimerkiksi Facebookin käyttö voi johtaa masennusoireiden lisääntymiseen, juuri alustan riippuvuutta aiheuttavien ominaisuuksien vuoksi. (Feinstein ym., 2013.) Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että Facebookin käyttö on yhteydessä lisääntyneeseen negatiiviseen vertailuun, mikä puolestaan on yhteydessä omien sosiaalisten taitojen huonona

pitämiseen sekä alentuneeseen itsetuntoon. Epäsuora yhteys Facebookin käytön ja huonon itsetunnon välillä on heikompi onnelliseksi itsensä kokevilla ihmisillä. Sosiaalisen median käyttö lisää siis onnettomuutta sekä huonoa itsetuntoa juuri heillä, jotka voivat jo valmiiksi huonommin ja kokevat itsensä onnettomammiksi. (De Vries & Kühne, 2015.)

Mielenterveyden ongelmien ja sosiaalisen median käytöllä on havaittu olevan yksisuuntainen yhteys: sosiaalisen median ongelmallinen käyttö on ennustanut heikentyntä mielenterveyttä, mutta huonompi mielenterveys ei ennustanut sosiaalisen median ongelmakäyttöä vuoden aikajaksolla. (Boer ym., 2021.) Sosiaalisen median käytön vähentämisen tiedetään myös vähentävän masennusoireita (Hunt ym., 2018). Sosiaalisen median ongelmakäyttö on myös yhteydessä pitkäaikaisiin ongelmiin, kuten alentuneeseen itsetuntoon ja mielenterveysongelmiin. Tämä on erityisen haitallista nuorille käyttäjille, joiden identiteetti on vasta kehittymässä. (Boer ym., 2021.) Kaiken kaikkiaan sosiaalisen median käyttö ei ennusta erityisen hyvin huonompaa mielenterveyttä, mutta tietynlainen sosiaalisen median käyttö voi ennustaa ainakin vastaajien itsemurha-ajatuksia ja ahdistuneisuutta. On mahdollista, että tietynlainen ongelmalliseksi koettu sosiaalisen median käyttö voi toimia avunhuutona tai alustana ihmisille, jotka jo kokevat elämässään yksinäisyyttä ja kärsivät mielenterveysongelmista. (Berryman ym., 2018.)

Sosiaalisen median käyttöä tarkastelevassa maiden välisessä tutkimuksessa on havaittu, että maissa, jossa esiintyy vähemmän sosiaalisen median ongelmakäyttöä, aiheutuu enemmän ongelmia yksilöille, jotka kokevat oman sosiaalisen median käyttönsä ongelmallisena. Kaikissa tutkimuksessa tarkastelluissa maissa havaittiin, että sosiaalisen median ongelmakäytön olevan yhteydessä huonompaan subjektiiviseen hyvinvointiin ja mielenterveysongelmiin. Erityisesti nuorilla sosiaalisen median ongelmakäyttäjillä on korkea riski hyvinvoinnin heikentymiseen pidemmällä aikavälillä. Yksilöiden subjektiiviset ongelmat sosiaalisen median käytöstä korostuva niissä maissa, joissa on yleisesti vähemmän sosiaalisen median ongelmakäyttöä. (Boer ym., 2020.)

Toisaalta aktiivinen sosiaalisen median käyttö on myös yhteydessä positiivisiin tekijöihin, kuten parempiin sosiaalisiin suhteisiin, parempaan elämän tyytyväisyyteen ja korkeampaan subjektiiviseen hyvinvointiin (Reinecke & Trepte, 2014; Verduyn ym., 2017; Wheatley & Buglass, 2019). Ristiriitaisia tuloksia sosiaalisen median käytöstä voidaan tulkita monella eri tavalla. Aktiivinen sosiaalisen median käyttö voi lisätä hyvinvointia (Verduyn ym., 2017), mutta passiivinen käyttö lisää haitallista vertailua (De Vries & Kühne, 2015). Positiiviset vaikutukset tulevat esiin etenkin silloin, kun käyttäjien välillä

on paljon luottamusta ja vahvat sosiaaliset siteet (Boyd & Ellison, 2007). On kuitenkin todettu, että sosiaalisen median hyvinvointia lisäävät tekijät eivät ole kaikkien käyttäjien saatavilla. Ne ihmiset, joiden hyvinvointi on jo heikompi elämän muilla osa-alueilla, eivät pääse osaksi sosiaalisen median tarjoamia hyvinvointia lisääviä vaikutuksia. (Reinecke & Trepte, 2014.) Parhaimmillaan sosiaalisen median käyttö voi lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sosiaalisten suhteiden määrää. Käytön negatiivinen puoli tulee esille silloin, kun käytetty aika alustoilla kasvaa ilman vahvojen sosiaalisten suhteiden muodostumista. (Wheatley & Buglass, 2019).

Sosiaalinen media on muuttanut käsitystämme kommunikoinnista. Sosiaalisen median ongelmakäyttö on rutiininomaista päivittäistä toimintaa, joka altistaa vihamateriaalin uhriksi joutumiselle. Samalla on todettu sosiaalisen median parhaimmillaan tuovan myös lukuisia positiivisia tekijöitä yksilön elämään, joihin kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta päästä käsiksi. Tässä kappaleessa esitettyjen tutkimustulosten valossa voidaan sanoa, että sosiaalisen median käyttöä tarkastellessa onkin tärkeämpää, miten sitä käytetään, kuin vertailla käyttöä tai käyttämättömyyttä. (Berryman ym., 2018; Davila ym., 2012; Feinstein ym., 2013; Reinecke & Trepte, 2014.)

4 YKSINÄISYYS

Yksinäisyys koskettaa lähes kaikkia jossain elämänvaiheessa. Yli 80 % alle 18-vuotiaista ja noin 40 % yli 65-vuotiaista on tutkimusten mukaan tuntenut itsensä yksinäiseksi ainakin joskus (Hawley & Cacioppo, 2010). Tässä kappaleessa perehdytään yksinäisyyteen, sen syihin ja seurauksiin. Sosiaalisen median käytön mukanaan tuomia ulottuvuuksia tarkastellaan suhteessa yksinäisyyteen ja selvitetään, miten yksinäisyys altistaa ihmistä muille hyvinvointia madaltaville tekijöille.

Yksinäisyys voidaan määritellä koetuksi puutteeksi yksilön ihmissuhteiden määrässä sekä laadussa (Russell ym., 1978). Ihminen voi olla yksinäinen, vaikka olisi lukuisten ihmisten ympäröimä, tai olla täysin yksin muttei tuntee oloaan yhtään yksinäiseksi (Dahlberg, 2007; Hawley & Cacioppo, 2010; Nevalainen, 2009). Yksinäisyyden kokemus syntyy, kun yksilöllä on ristiriita omien toiveiden ja toteutuneiden sosiaalisten suhteiden määrässä (Junttila, 2015; Russell ym., 1978). Odotukset voivat tulla sisäisesti omista toiveista, mutta yhä useammin odotukset tulevat ulkopuolelta; muiden ihmisten sosiaalisista suhteista ja ympärillä olevista normeista (Junttila, 2015). Yksinkertaisimmillaan yksinäisyys voidaan nähdä tärkeiden ihmisten puuttumisena yksilön elämästä ja perustavanlaatuisen ulkopuolisuuden tunteena, johon yksilö ei välttämättä osaa sanoa tiettyä syytä. Yksinäisyyden kokeminen on myös sidoksissa demografisiin tekijöihin, kuten koulutukseen, tulotasoon ja ihmisen kokemukseen omasta asemastaan yhteiskunnassa. Ihmiset arvioivat oman yhteiskunnallisen asemansa alhaisemmaksi, jos he kokevat olevansa yksinäisiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei yhteiskunnallisesti asemansa korkeaksi kokevat voisi olla yksinäisiä, mutta tilastollisesti yksinäisyys kasaantuu huonommaksi asemansa kokeville. (Junttila, 2018.)

Yksinäisyydelle on useita syitä eri elämänvaiheissa. Esimerkiksi erilaiset luonteenpiirteet, kuten arkuus ja ujous, useat muutot, erilaisuus tai psyykinen tai fyysinen sairaus voivat selittää yksinäisyyden kokemista (Junttila, 2018; Nevalainen, 2009.) Yksinäisyyden kokemiseen on yhdistetty niin positiivisina kuin negatiivisinakin pidettyjä piirteitä. Yhdistävä tekijä näissä on usein kuitenkin puutteelliset ihmissuhdetaidot ja toisten tunteiden tulkitseminen väärin. Yksinäisyys on itseään ruokkiva kehä, ja nuorena koettu yksinäisyys lisää yksinäisyyden kokemisen todennäköisyyttä myös aikuisena. (Nevalainen, 2009.)

Jo yksinäisyyden tutkimuksen alusta alkaen on tiedetty, että ihminen tarvitsee sosiaalisia suhteita elääkseen tyydyttävää elämää. Sosiaalisia suhteita on oltava sosiaalisen verkostoitumisen lisäksi myös läheisiä ja luottamuksellisia ystävyysuhteita. Verkostoituminen ja sosiaaliset suhteet, ja niiden puute, ovat yksinäisyyden sosiaalista ulottuvuutta, luottamuksellisten ystävyysuhteiden puute taas viittaavat yksinäisyyden emotionaaliseen ulottuvuuteen. (Junttila, 2018.)

Sosiaalinen media tuo yksinäisyyden kokemiseen uuden ulottuvuuden. Etenkin identiteetin rakentamisen sosiaalisen median avulla on todettu olevan yhteydessä yksinäisyyden kokemiseen. (Thomas ym., 2020.) Yksinäiseksi itsensä kokevat ihmiset käyttävät sosiaalista mediaa haitallisemmin. Sosiaalisen median kautta voidaan pyrkiä paikkaamaan muita puuttuvia sosiaalisia suhteita (O'Day & Heimberg, 2021), mikä kasvattaa riskiä sosiaalisen median käytön aiheuttamille negatiivisille vaikutuksille. On myös väliä, minkälaista sosiaalisen mediaa käytetään. Kuvapohjaisilla sosiaalisen median alustoilla on huomattu olevan yhteys yksinäisyyden vähenemiseen joissain tapauksissa. Tekstipohjaisien alustojen käytöllä yksinäisyyttä vähentävää yhteyttä ei ollut. (Pittman & Reich, 2016.)

Yksinäisyyden kokemisella on kulttuurinen ulottuvuus ja vaihtelua nähdään etenkin individualistisen ja kollektiivisen kulttuurin välillä. Ihmiset kollektiivisissa yhteiskunnissa kokevat todennäköisemmin yksinäisyyttä kuin ihmiset individualistisissa yhteiskunnissa. Ero johtuu vaihtelusta siinä, mikä koetaan tärkeäksi. Kollektiivisemmän kulttuurin yhteiskunnissa yksilöt kiinnittävät enemmän huomiota yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja rakentavat identiteettiään sosiaalisten suhteiden ja omaan ryhmään kuulumisen kautta. Jos nämä puuttuvat, on yksilö todennäköisemmin yksinäinen kollektiivisissa kuin individualistisessa yhteiskunnassa. Kaikkein tämä ei kuitenkaan päde, sillä vanhusten yksinäisyys on yleisempää individualistisissa yhteiskunnissa kuin kollektiivisten kulttuurien parissa. Individualistisessa yhteiskunnassa ystävien määrällä ja ystävyysuhteiden laatu on vahvemmin yhteydessä vähentyneeseen yksinäisyyteen kuin kollektiivisissa yhteiskunnissa. Ihmisen voidessa valita ystävänsä ja ryhmän, johon kuuluu, hän saa mahdollisuuden ilmaista identiteettiään ja mieltymyksiään. Niiden avulla yksinäisyys vähenee, vaikka luonnollista ryhmään kuulumista esimerkiksi suuren suvun kautta ei ole. Kollektiivisessa yhteiskunnassa ystävien merkitys yksinäisyyden kokemiselle on pienempi, mutta perheen rooli korostuu. Perhe on kollektiivisen kulttuurin maissa tärkeä yksinäisyyttä vähentävä tekijä ja sen vaikutus on merkittävästi suurempi kuin individualistisessa kulttuurissa. Sosiaalisten suhteiden määrä ja laatu ovat molemmat yhdistetty yksinäisyyden vähenemiseen sekä kollektiivisissa että individualistisissa kulttuureissa. On kuitenkin

huomattavaa, että on kulttuurikohtaista mitkä sosiaaliset suhteet vähentävät merkittävästi yksinäisyyttä ja mitkä eivät. (Lykes & Kimmelmeier, 2014.)

4.1 Yksinäisyyden vaikutukset

Yksinäisyyden tiedetään olevan yhteydessä ihmisten hyvinvointiin ja onnellisuuteen. Vaikka yksinäisyys ei ole tutkimusten mukaan lisääntynyt, ovat sen vaikutuksen muuttuneet pitkäaikaisemmiksi ja kompleksisimmiksi. Siitä johtuen sen seuraukset sekä kustannukset yhteiskunnalle on alettu ymmärtää paremmin. (Junttila, 2018.)

Pitkittäistutkimuksissa on todettu, että yksinäisyys ja yksilön huonompi subjektiivinen hyvinvointi ovat merkittävästi yhteydessä toisiinsa (Marttila ym., 2021; VanderWeele ym., 2012). Yksinäisyys on yhteydessä esimerkiksi negatiivisempaan tulevaisuudenkuvaan ja sosiaalisen tilanteiden pelkoihin. Vaikutuksena voi myös olla aloitekyvyttömyyttä sekä masennusta. Masennuksen onkin katsottu olevan yksinäisyyden yleisimpiä liittäjäitä. (Junttila, 2018.) Tutkimusten mukaan yksinäiseksi itsensä kokevat ovat melko yksiselitteisesti tyytymättömämpiä omaan hyvinvointiinsa, fyysisiin ominaisuuksiinsa, muiden osoittamaan arvostukseen ja elämään yleisesti. Yksinäisiä ihmisiä tarkastellessa huomioitavaa on, että negatiiviset hyvinvointivaikutukset eivät koske vapaaehtoisesti yksin olevia. Tämä vahvistaa yksinäisyyden määritelmää, jossa tarkastellaan nimenomaan ristiriitaa omien toiveiden ja toteutuneiden sosiaalisten suhteiden määrän välillä. (Junttila, 2018.)

Yksinäisyys rapauttaa luottamusta muihin ihmisiin. Luottamuksen rapautuminen on ongelmallinen yksinäisyyden seuraus, sillä se on itseään toistava kehä. Mitä enemmän ihminen kokee yksinäisyyttä, sitä vähemmän hän luottaa muihin ihmisiin, mikä taas lisää yksinäisyyttä ja vaikeuttaa uusien sosiaalisten suhteiden luomista. (Junttila, 2018.) Huonojen kokemusten vuoksi ihmissuhteiden solmimisesta tulee vaikeampaa, mikä vaikeuttaa myös uusien ihmissuhteiden ylläpitoa (Nevalainen, 2009). On todettu, että yksinäiset ihmiset tunnistavat herkemmin uhkakuvia sosiaalisissa tilanteissa ja kiinnittävät enemmän huomiota pieniin negatiivisiin asioihin sosiaalisissa tilanteissa (Cacioppo ym., 2009). Yksinäiset ihmiset usein muistavat sosiaalisista tilanteista enemmän negatiivisia puolia (Cacioppo & Hawkey, 2005), mikä johtaa käyttäytymisen muuttamiseen ja negatiivisten odotusten vahvistumiseen.

Psyykkisten vaikutusten lisäksi yksinäisyys vaikuttaa myös muuhun elämän osa-alueisiin, kuten terveyskäyttäytymiseen ja taloudelliseen käyttäytymiseen. Juntilan (2018) julkaisussa tuodaan esille, miten yksinäisyydellä on vastaajien mukaan vaikutusta koettuun taloudelliseen tilanteeseen. Yksinäisyyden on nähty olevan taloudellisen ahdingon syytä ja taloudelliset rajoitteet voivat estää ihmistä osallistumasta sosiaalsiin tilanteisiin, mikä entisestään lisää yksinäisyyden negatiivisia vaikutuksia hyvinvoinnille. (Juntila, 2018.) Yksinäisyyden kokemisella tiedetään olevan paljon negatiivisia vaikutuksia terveyteen ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Pitkällä aikavälillä yksinäisyys on yhdistetty huonompaan fyysiseen terveyteen, henkiseen kuormitukseen ja huonompaan subjektiiviseen hyvinvointiin. (Masi ym., 2011.) Yksinäisyyden voi kokea koko elämää määrittävänä tai tiettyihin tilanteisiin liittyvänä tunteena, johon liittyy vahva syyllisyyden kokeminen omasta yksinäisyydestä. (Nevalainen, 2009.) Yksinäisyydellä on yhteys lukuisiin fyysisiin ja psyykkisiin ongelmiin, joita ovat stressin lisääntyminen, pelot, ahdistus, yleinen negatiivisuus ja itsetunnon aleneminen (Hawkey & Cacioppo, 2010).

Yksinäiseksi itsensä kokevat ihmiset ovat alttiimpia tulla riippuvaiseksi eri päihteiden (Brook & Newcomb, 1995; Engelberg & Sjöberg, 2004) lisäksi internetistä (Engelberg & Sjöberg, 2004) sekä sosiaalisesta mediasta (Baltaci, 2019). Riippuvuus sosiaalisesta mediasta on yhteydessä yksilön kokemaan ahdistukseen ja yksinäisyyden kokemiseen. Yksinäisyys itsessään ei kuitenkaan lisää riippuvuutta sosiaalisesta mediasta. (Baltaci, 2019.) Yksinäisyys vaikuttaa ihmisen käyttäytymiseen verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Yksinäisyys voi toimia motivoivana tekijänä verkkokeskusteluun tai verkossa syntyneen ryhmän toiminaan osallistumisessa. (Barak ym., 2008.) Aktiivinen toiminta ja useat sosiaaliset suhteet verkossa voivat tasapainottaa muiden sosiaalisten suhteiden puuttumista (Hood ym., 2018). Toisaalta aikaisemmista tutkimuksista tulee myös ilmi, että vaikka sosiaaliset suhteet verkossa voivat joiltain osin paikata muiden sosiaalisten suhteiden puuttumista, ne eivät ole tarpeeksi vahvoja kumoamaan yksinäisyyden mukaan tuomia vaikutuksia (Yao & Zhong, 2014). Yksinäisyyttä käsittelevän teorian ja aikaisemman tutkimuksen perusteella on selvää, että yksinäisyys on merkittävästi yhteydessä yksilön fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen sekä subjektiiviseen hyvinvointiin.

4.2 Sosiaaliset suhteet hyvinvoinnin tukena

Laadukkailla sosiaalisilla suhteilla on vahva yhteys ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin (Heinrich & Gullone, 2006). Hyvinvointia edistävien vaikutusten lisäksi laadukkaat sosiaaliset suhteet toimivat suojaavana tekijänä verkossa vastaan tuleville riskeille (Kaakinen, Keipi, Räsänen, ym., 2018; Minkkinen ym., 2015).

Sosiaaliset suhteet ovat vahvasti yhteydessä parempaan subjektiiviseen hyvinvointiin (Valenzuela ym., 2009). Sosiaalisten suhteiden positiivinen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin voi olla jopa vahvempi kuin taloudellisten tekijöiden yhteys. Tämä viittaa subjektiivisen hyvinvoinnin olevan vahvasti yhteydessä vahvasti yleiseen luottamukseen ja sosiaalisissa verkostoissa olevaan luottamukseen. (Helliwell 2006.) Verkossa solmitut sosiaaliset suhteet tukevat ryhmän yhteisöllisyyttä. Tästä huolimatta verkkoyhteisöt eivät ole tarpeeksi tehokkaita estämään yhteiskunnasta irtautumista ja yksinäisyyttä, jos yksilöllä ei ole verkon ulkopuolisia sosiaalisia suhteita. (Valenzuela ym., 2009.)

Vaikka vihamateriaalin uhriksi joutuminen on täysin verkossa tapahtuvaa toimintaa, löytyvät suojaavat tekijät pääosin verkkomaailman ulkopuolelta. Sosiaaliin ryhmiin kuulumisen verkkomaailman ulkopuolella hillitsee vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja alentuneen hyvinvoinnin välistä suhdetta. Verkossa olevien sosiaalisten ryhmien kohdalla yhteyttä hyvinvoinnin lisääntymiseen ei ole. (Kaakinen, Keipi, Räsänen, ym., 2018.) Verkon ulkopuoliset sosiaaliset suhteet suojaavat haitallisten verkkoryhmien vaikutukselta (Minkkinen ym., 2015). Vihamateriaalin uhriksi joutumisen haittavaikutukset koskevat etenkin niitä käyttäjiä, joilla ei ole suojaavia sosiaalisia suhteita muualla elämässä (Kaakinen, Keipi, Räsänen, ym., 2018).

Tutkimuksissa on havaittu, että ystävien ja perheen tapaaminen useammin parantaa yksilön subjektiivista hyvinvointia nuorten keskuudessa. Kasvokkain tapahtuva sosiaalinen kanssakäyminen ei kuitenkaan ole ainoa keino koetun hyvinvoinnin lisäämiseen. Verkkoyhteisössä koettu luottamus muita käyttäjiä on yhteydessä parempaan hyvinvointiin ja luottamukseen. (Keipi ym., 2018.) Etenkin tietyn aiheen ympärille muodostetut verkon tukiryhmät lisäävät hyvinvointia ja sosiaalista vuorovaikutusta ja voivat olla erityisen toimivia etenkin tilanteessa, jossa samaistuttavia sosiaalisia suhteita ei verkon ulkopuolelta löydy (Barak ym., 2008). Erityisen hyödyllisiä verkossa olevat sosiaaliset suhteet ovat silloin, kun suhteella on lisäksi verkkomaailman ulkopuolinen pohja.

Sosiaalinen media voi olla sosiaalisia suhteita tukeva lisä, mutta yksinään se ei riitä paikkaamaan sosiaalisten suhteiden puutetta. (Thomas ym., 2020.)

Verkkoyhteisöt, kuten fyysisetkin yhteisöt edistävät sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja osallistumista erityisesti nuorten keskuudessa. Lisääntynyt aktiivisuus verkkoyhteisöissä aiheuttaa kuitenkin riskin, sillä verkkoyhteisöissä sosiaalisten suhteiden määrä on myös yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumiseen. Sosiaaliset suhteet verkossa ovat vahvasti yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumiseen, vaikka otetaan huomioon sosiaaliset suhteet tai vihapuheen uhriksi joutuminen verkon ulkopuolella. (Kaakinen ym., 2018.) Sosiaalisten suhteiden suojaava rooli on erilainen verkkomaailmassa ja offline-maailmassa. Sosiaaliset suhteet suojaavat yksinäisyydeltä myös verkossa, mutta jos yksilön sosiaaliset suhteet ja identiteetti rakentuu vahvasti vain verkon välityksellä, lisääntyy myös riski yksinäisyydelle. (Thomas ym., 2020.)

Verkkomaailman mukanaan tuomien riskien vuoksi sosiaalisten suhteiden toimivuus on osittain päinvastainen. Laadukkaat sosiaaliset suhteet liittyvät laajasti turvallisuuden tunteen kasvuun ja luottamukseen, mutta verkkoyhteisöissä se liittyykin lisääntyneeseen epävarmuuteen. Esimerkiksi nuoriin kohdistuneessa tutkimuksessa huomattiin, että verkossa yhteisön ulkopuolelle joutuneet nuoret eivät ole niitä, jotka todennäköisimmin vihamateriaalin uhriksi joutuvat. Verkossa yhteisöihin kuuluvat ja aktiivisesti sosiaalista mediaa käyttävät ovat alttiimpia joutua vihamateriaalin uhriksi. (Kaakinen ym., 2018.)

Empatian lisääntymisellä yhteiskunnassa on monia positiivisia vaikutuksia etenkin eri sosiaalisten ryhmien välisiin suhteisiin. Tiedetään, että empatian avulla voidaan hoitaa sosiaalisten ryhmien välisiä yhteyksiä sekä pitkittyneitä poliittisia konflikteja. Empatiaa on useanlaista ja kaikki empatia ei lisää ryhmien välistä vuorovaikutusta ja yhteiskunnan sosiaalista pääomaa. Erityisen toimiviksi keinoiksi on kuitenkin todettu ainakin tietoisuuden lisääminen siitä, minkälaista häirintää ja painetta toisen sosiaalisen ryhmän edustaja verkossa kohtaa. Myös myönteisten mielikuvien luominen ja niiden avulla asenteiden muuttaminen on tehokas keino empatian lisäämiseksi. Monen eri empatian muodon lisääminen edistävät sosiaalisten ryhmien välistä ymmärrystä, kunnioitusta ja luottamusta. (Batson & Ahmad, 2009.)

Empatia toisia ihmisiä kohtaan on merkittävä tekijä siinä, miten vieressä olijat puuttuvat kohtaamaansa verkkovihaan. Mekanismi sivullisten puuttumisen takana on samanlainen niin verkossa, kuin kasvotustenkin. Kiusaamiseen ja vihapuheeseen puututaan

herkemmin, jos sivullisella on paljon empatiakykyä (Haslam ym., 2009). On todettu, että vihapuheeseen puuttuminen vaikuttaa uhrin lisäksi tilannetta seuraavien näkemykseen tapahtumasta (Barlińska ym., 2013). Empatia toimii suojaavana vihapuhetta vastaan myös internetissä. Mitä enemmän kokee empatiaa, sitä epätodennäköisemmin ihminen kiusaa muita tai tuottaa vihamateriaalia verkkoon. Lisäksi empatian väheneminen verkkoyhteisössä lisää verkkokiusaamisen määrää (Brewer & Kerslake, 2015). Yksinäisyyden torjumisessa erityisen tehokkaiksi on todettu keinot, joilla parannetaan sosiaalista tukea, lisääntään yksilölle sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja puututaan sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmiin.

Subjektiiivisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen pääoman yhteyttä on tutkittu vertailemalla niiden yhteyttä eri Euroopan maissa (Portela ym., 2013; Sarracino, 2010). Tulosten perusteella voidaan sanoa, että sosiaalisen pääoman määrällä on mahdollisesti yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin. Malli ei tutkimuksessa toiminut kaikissa maissa samalla tavalla. Varsinkin Länsi-Euroopassa sosiaalisen pääoman määrä ja subjektiivinen hyvinvointi näyttäisivät olevan yhteydessä toisiinsa. (Sarracino, 2010.) Erityisesti laaja sosiaaliset verkostot, korkea sosiaalinen luottamus sekä korkea institutionaalinen luottamus ovat elementtejä, jotka ovat yhteydessä yksilöiden korkeampaan subjektiiviseen hyvinvointiin (Portela ym., 2013). Sosiaalinen pääoma on lisäksi yhteydessä siihen, ketkä vihamateriaalia verkkomaailmassa tuottavat. Vahvat verkkomaailman ulkopuoliset suhteet vähentävät vihamateriaalin tuottamista verkossa, kun taas vahvat sosiaaliset suhteet verkossa lisäävät vihamateriaalin tuottamisen mahdollisuutta. (Kaakinen, Räsänen, ym., 2018.)

Kuten on tuotu esille, sosiaalisten suhteiden määrän ja laadun lisääminen ovat selkeitä keinoja yksinäisyyden vähentämiselle. Vaikka sosiaalinen eristyneisyys ja sosiaalisten suhteiden uppoutuneisuus muuhun elämään on tutkimuksen tasolla eri asia kuin yksinäisyyden kokeminen, on selvää, että sosiaaliset kanssakäymiset ovat paras lääke yksinäisyyden torjumiseen. (Lykes & Kimmelmeier, 2014.) Sosiaaliset suhteet ja kuuluvuuden tunne suojaa yksilöä yksinäisyydeltä, lisää altruismia ja yhteistyötä ihmisten välillä sekä parantaa subjektiivista hyvinvointia (Hawkley & Cacioppo, 2010).

5 TUTKIMUSASETELMA

Aikaisemmissa luvuissa on tutustuttu tämän tutkielman keskeisiin käsitteisiin, teoreettiseen viitekehykseen sekä aikaisempaan tutkimukseen vihamateriaalista verkossa, uhriksi joutumisen mekanismeista ja yksinäisyydestä. Tässä luvussa syvennytään siihen, miten aihetta on käsitelty tässä tutkielmassa ja minkälaisia rajoituksia analyysiin on otettu mukaan. Ensimmäisessä alaluvussa avataan tutkielman tutkimuskysymykset ja hypoteesit. Toisessa alaluvussa tarkastellaan käytettyä aineistoa. Kolmannessa alaluvussa tarkastellaan käytettyjä muuttujia ja neljännessä työssä käytettyä analyysimenetelmää.

5.1 Tutkimuskysymykset ja hypoteesit

Tutkielman tausta-ajatuksena on, että vihamateriaalin uhriksi joutuminen heikentää uhrin subjektiivista hyvinvointia. Tutkimuskysymykset on rajattu hyödyntäen aikaisempaa teoriaa ja aikaisempia tutkimuksia aiheesta. Tutkimusongelma liittyy mekanismeihin vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin välissä. Tutkimusongelman kautta rakennetut tutkimuskysymykset ovat:

1. *Minkälainen yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisella verkossa ja subjektiivisella hyvinvoinnilla on?*
2. *Miten sosiaalisen median ongelmakäyttö on yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin ja miten se selittää uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä?*
3. *Miten subjektiivisen hyvinvoinnin ja uhriksi joutumisen yhteys jäsentyy muiden tekijöiden, kuten sukupuolen, iän, koulutuksen ja yksinäisyyden mukaan?*

Hypoteesi 1. Vihamielisen ja uhkaavan materiaalin uhriksi joutuminen verkossa on merkittävästi yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin.

Hypoteesi 2. Sosiaalisen median ongelmakäyttö voi toimia välillisenä mekanismina uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välissä.

Hypoteesi 3. Yksinäisyyden kokeminen toimii vahvana selittävänä tekijänä muiden muuttajien yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin.

Vihamateriaalin uhriksi joutumisella ja subjektiivisella hyvinvoinnilla on aikaisempien tutkimusten perusteella yhteys, jota halutaan tässä vielä laajentaa sekä tarkentaa. Hypoteesissa 1 esitetään, että subjektiivinen hyvinvointi on alhaisempi niillä vastaajilla, joihin kohdistetaan vihamateriaalia verkossa. Hypoteesia tukee aikaisempi tutkimus aiheesta (Bilewicz & Soral, 2020; Kaakinen, Keipi, Oksanen, ym., 2018; Kaakinen, Keipi, Räsänen, ym., 2018). Hypoteesissa 2 esitetään, että sosiaalisen median ongelmakäyttö selittää subjektiivisen hyvinvoinnin ja vihamateriaalin uhriksi joutumisen välistä yhteyttä. Sosiaalisen median ongelmakäytöllä on aikaisemman tutkimuksen mukaan negatiivinen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin (Berryman ym., 2018; Boer ym., 2021; Faelens ym., 2021). Hypoteesi 3 esittää, että yksinäisyys selittää yhteyttä aikaisempien muuttujien ja subjektiivisen hyvinvoinnin välillä (Marttila ym., 2021; VanderWeele ym., 2012).

5.2 Aineisto

Tutkimusaineistona käytetään Turun yliopiston taloussosiologian oppiaineen toteuttamaa *Digitalisoitua Suomi* kyselytutkimusaineistoa. Aineisto on koottu sekä postikyselyllä että verkossa vastaamalla. Kyselytutkimus toteutettiin vuoden 2017 lopulta vuoden 2018 alkupuolelle. Verkkovastaukset keräsi Taloustutkimus Oy Joulukuussa 2017. Postikysely lähetettiin yhteensä 8000 18–74-vuotiaalle suomenkieliselle, jotka valikoituivat vastaajiksi satunnaisotannalla rekisteriaineistosta. Otokseen kuuluu Suomessa asuvia 18–74-vuotiaita. Yhteensä kyselyyn vastasi postitse 2470 ja verkon kautta 1254 suomalaista. Yhteensä kyselytutkimuksessa saatiin 3724 vastausta ja vastausprosentti oli 30,09 %. (Sivonen ym., 2018.) Kysely valikoitui tämän aiheen tutkimiseen, sillä se on ensimmäinen väestötason kattava kysely, jossa tiedustellaan vastaajien internetin ja sosiaalisen median käyttöä näin laajasti.

Koska tutkielmassa ollaan kiinnostuneita subjektiivisen hyvinvoinnin ja vihamateriaalin uhriksi joutumisen sekä sosiaalisen median ongelmakäytön yhteydestä, on tarkastelun kohteeksi valittu vain ne vastaajat, jotka ovat aineistossa vastanneet käyttävänsä sosiaalista mediaa ja internettiä. Vastaajia, jotka eivät kumpaakaan käytä, ei ole otettu huomioon tässä tutkielmassa. Kyselytutkimuksessa ei määritelty vihamielistä ja uhkaavaa materiaalia erikseen, joten vastaajat ovat määritelleet sen oman näkemyksensä mukaan

kyselyyn vastatessa. Alkuperäisestä havaintojoukosta tutkielman rajoitukset huomioon ottaen jäljelle jäi noin 2371 vastaajaa.

5.3 Muuttujat

Tässä luvussa esitellään aineistosta valitut selitettävät ja selittävät muuttujat. Muuttujat ja niiden mahdolliset muutokset löytyvät kootusti Taulukosta 1.

Selitettäväksi muuttujaksi tähän tutkielmaan on valittu yksilön subjektiivinen hyvinvointi. Subjektiivisen hyvinvoinnin muutosta tarkastellaan ensin suhteessa siihen, onko vastaaja joutunut vihamateriaalin uhriksi internetissä. Muuttujaa tarkastellaan tässä tutkielmassa jatkuvana muuttujana, jolloin lineaarisen regressioanalyysin käyttäminen on mahdollista. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteyttä peilataan lisäksi muihin subjektiiviseen hyvinvointiin yhteydessä oleviin muuttujiin.

Subjektiivista hyvinvointia käsitellään tässä tutkielmassa summamuuttujalla, joka on muodostettu seuraavista kysymyksistä:

Miten kuvaillet?

- *Taloudellinen tilanteesi (0= Erittäin huono, 10= Erittäin hyvä)*
- *Tulevaisuudennäkymäsi (0= Erittäin huono, 10= Erittäin hyvä)*
- *Onnellisuutesi (0= Erittäin onneton, 10= Erittäin onnellinen)*
- *Tyytyväisyytesi elämääsi (0= Erittäin tyytymätön 10= Erittäin tyytyväinen)*
- *Luottamuksesi muihin ihmisiin (0= Erittäin huono, 10= Erittäin hyvä)*
- *Terveytesi (0= Erittäin huono, 10= Erittäin hyvä)*
- *Itsetuntosi (0= Erittäin huono, 10= Erittäin hyvä)*

Cronbachin alfalla voidaan mitata summamuuttujan luotettavuutta sitä, miten se kuvaa tutkittavaa ilmiötä. Cronbachin alfan arvo summamuuttujaa muodostaessa olisi hyvä olla vähintään 0,6 jotta summamuuttuja on järkevää muodostaa. Liian alhainen Cronbachin alfan arvo kertoo, että muuttujat mittaavat eri ilmiöitä, eikä niistä voi luotettavasti muodostaa summamuuttujaa. Todella korkea Cronbachin alfan arvo taas kertoo siitä, että muuttujat mittaavat kokonaan samaa ilmiötä, jolloin summamuuttujan muodostaminen ei välttämättä ole mielekäästä. (Taber, 2018.) Subjektiiivisen hyvinvoinnin summamuuttuja ($\alpha = 0,726$) on koottu muuttujista, joilla on riittävän korkea keskinäinen konsistenssi ja jotka mittaavat johdonmukaisesti samankaltaista ilmiötä.

Selittävät muuttujat on valittu sen perusteella, miten niiden oletetaan olevan yhteydessä subjektiiiviseen hyvinvointiin aikaisemman tutkimustiedon perusteella. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen tiedetään olevan negatiivisesti yhteydessä subjektiiiviseen hyvinvointiin (Bilewicz & Soral, 2020; Marshal ym., 2011). Demografisten tekijöiden (ikä, sukupuoli, koulutus) yhteyttä tarkastellaan suhteessa subjektiiiviseen hyvinvointiin ja vihamateriaalin uhriksi joutumiseen. Selittävänä muuttujana käytettävä sosiaalisen median ongelmakäytön tiedetään olevan yhteydessä alhaisempaan subjektiiiviseen hyvinvointiin vähintään välillisesti. Sosiaalisen median ongelmakäyttö kuvaa myös elämäntapaa ja arjen rutiininomaista toimintaa. Viimeisenä mukaan otetun selittävän muuttujan, yksinäisyyden, tiedetään olevan negatiivisesti yhteydessä subjektiiiviseen hyvinvointiin aikaisemmissa tutkimuksissa.

Vastaajien vihamateriaalin uhriksi joutumista verkossa mitattiin tutkimuksessa seuraavalla kysymyksellä: ”Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?” Kysymys on kohdistettu aineistossa niille vastaajille, jotka ovat ilmoittaneet käyttävänsä sosiaalista mediaa.

Sukupuolta aineistossa on mitattu ensin kolmiluokkaisella muuttujalla, jonka vastausvaihtoehdot olivat *1. mies*, *2. nainen*, *3. muu*. Tässä tutkielmassa sukupuolta tutkitaan kaksijakoisena ja analyysissä on mukana vastausvaihtoehdot *1. mies ja 2. nainen*.

Aineistossa koulutusta koskien on kysytty, mikä on vastaajan korkein suorittama tutkinto. Kyselyn vastausvaihtoehdoista muodostui kahdeksanluokkainen muuttuja, jonka luokat ovat *1. Peruskoulu*, *2. Ammattikoulu*, *3. Toinen aste*, *4. Lukio*, *5. Ammattikorkeakoulu*, *7. Yliopisto* ja *8. Muu tutkinto*. Vastauksista on koottu kolmiluokkainen

koulutusmuuttuja, jonka luokat ovat *1. Perusaste, 2. Toinen aste 3. Korkeakoulutus*. Tässä tutkielmassa käytetään kolmiluokkaista koulutusmuuttujaa.

Aineistossa on kysytty vastaajan syntymävuosi. Ikä on laskettu syntymävuoden sekä aineiston keruuvuoden (2018) perusteella ja jaettu kymmenen vuoden ryhmiin *16–24-vuotiaat, 25–34-vuotiaat, 35–44-vuotiaat, 55–64-vuotiaat ja 65–74-vuotiaat*. Yli 74 -vuotiaat on jätetty tässä tutkielmassa analyysin ulkopuolelle, sillä havainnot siinä ikäryhmässä jäivät harvoiksi.

Sosiaalisen median ongelmakäyttöä tutkitaan tässä tutkielmassa summamuuttujalla ($\alpha=0,75$), joka on muodostettu seuraavista kysymyksistä:

- *Kuinka usein sinulla on vaikeuksia lopettaa sosiaalisen median käyttö?*
- *Kuinka usein muut ihmiset ovat sanoneet, että sinun pitäisi käyttää vähemmän sosiaalista mediaa?*
- *Kuinka usein olet jättänyt sosiaalisen median käytön vuoksi tärkeitä työhön, kouluun tai perheeseen liittyviä asioita väliin?*
- *Kuinka usein käytät sosiaalista mediaa lievittääksesi pahaa oloa tai ahdistusta?*

Vastauksista saatiin neliluokkainen summamuuttuja, joka mittaa sosiaalisen median käytön kokemista ongelmaksi joko *1. Ei koskaan, 2. Harvemmin kuin viikoittain, 3. Viikoittain tai 4. Päivittäin*. Kaksi viimeisintä luokkaa yhdistettiin havaintomäärien vähäisyyden vuoksi.

Yksinäisyyttä aineistossa on mitattu kysymyksellä *Oletko yksinäinen?* Vastaukset jakautuvat viiteen luokkaan: *En koskaan, Harvoin, silloin tällöin, Aika usein ja Aina*. Vastajamäärän pienuuden vuoksi analyysiin yhdistettiin luokat 4 ja 5. Analyysissä käytetyn muuttujan luokat ovat *1. En koskaan, 2. Harvoin 3. Silloin tällöin, 4. Aika usein tai aina*.

Taulukko 1. Tutkielmassa käytetyt muuttujat.

Muuttuja	Luokat + Tun- nusluvut	N	Lisätietoa
Selittävät			
Subjekttiivinen hyvinvointi	Min 0, Max 70, Keskiarvo 49,18	2364	Muodostettu muuttujista: Miten kuvaillet 1. Taloudellista tilannettasi, 2. Tulevaisuudennäkymiäsi, 3. Onnellisuutta, 4. Tyytyväisyytesi elämään, 5. Luottamuksesi muihin ihmisiin, 6. Terveytesi, 7. Itsetuntosi
Selittävät			
Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?	1. Kyllä, 2. Ei	1. 2211, 2. 139	
Sukupuoli	1. Mies, 2. Nainen	1. 1097, 2. 1267	
Koulutusaste	1. Perusaste, 2. Keskiaste, 3. Korkeakoulutus	1. 211, 2. 1173, 3. 938	
Ikäryhmät	1. 16–24, 2. 25–34, 3. 35–44, 4. 45–54, 5. 55–64, 6. 65–74	1. 248, 2. 432, 3. 368, 4. 425, 5. 465, 6. 433	Muodostettu syntymävuoden mukaan, luokiteltu uudelleen kymmenen vuoden ryhmiin.
Sosiaalisen median ongelmakäyttö	1. En koskaan, 2. Harvemmin kuin viikoittain, 3. Viikoittain	1. 984, 2. 1030, 3. 241	Muodostettu muuttujista: Kuinka usein: 1. sinulla on vaikeuksia lopettaa sosiaalisen median käyttö, 2. muut ihmiset ovat sanoneet, että sinun pitäisi käyttää vähemmän sosiaalista mediaa, 3. olet jättänyt sosiaalisen median käytön vuoksi tärkeitä työhön, kouluun tai perheeseen liittyviä asioita väliin, 4. käytät sosiaalista mediaa lievittääksesi pahaa oloa tai ahdistusta? Yhdistetty luokat <i>Viikoittain</i> ja <i>Päivittäin</i> .
Oletko yksinäinen?	1. En koskaan, 2. Harvoin, 3. Silloin tällöin, 4. Aika usein tai aina	1. 479, 2. 969, 3. 677, 4. 193	Yhdistetty alkuperäisestä muuttujasta luokat 4. Aika usein ja 5. Aina

5.4 Menetelmät

Digitalisoituva Suomi -kyselyaineistosta valittuja muuttujia analysoidaan ensin kuvailevin menetelmin tarkastelemalla muuttujien jakaumia. Kuvailevassa vertailussa katsotaan ristiintaulukoinnin avulla, miten vihamateriaalin uhriksi joutuminen verkossa jakautuu sukupuolen, ikäryhmän, sosiaalisen median ongelmakäytön ja yksinäisyyden perusteella. Hyvinvointia kuvaavasta muuttujasta tarkastellaan kokonaisjakaumaa aineistossa.

Tässä tutkielmassa analyysimenetelmänä käytetään lineaarista regressioanalyysia. Lineaarisen regressioanalyysin avulla selvitetään muuttujien yhteyden suuntaa sekä voimakkuutta. Regressioanalyysia käytetään tarkastelemaan vihamateriaalin uhriksi joutumisen, sukupuolen, koulutuksen sekä iän yhteyttä subjektiiviseen hyvinvointiin. Tällä analyysimenetelmällä voidaan selvittää, minkälainen yhteys yhdellä tai useammalla muuttujalla on yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin. Samalla regressioanalyysillä voidaan selvittää, kuinka ison osan tietystä ilmiöstä tietty muuttuja selittää, kun vakioidaan useiden tekijöiden yhteys selitettävään muuttujaan. (Haslam ym., 2009.) Lineaarisen regressioanalyysin oletuksena on, että selitettävä muuttuja on joko jatkuva tai intervallias-teikolla. Lineaarisella regressioanalyysillä pyritään ennakoimaan, miten selittävät muuttujat ovat yhteydessä selitettävän muuttujan kulmakertoimen muutoksiin. Oletuksena on, että muuttujien välillä on lineaarinen yhteys ja, että mallin välisten muuttujien yhteys ei saa olla liian suuri. Regressioanalyysissa muuttujien yhteyden voimakkuuden ja suunnan ohella on tärkeää tarkastella, miten hyvin malliin valitut muuttujat soveltuvat selittämään ilmiötä ja kuinka suuren osa ilmiöstä malli kokonaisuudessaan selittää.

Otoskoolle ei ole suuria vaatimuksia lineaarisessa regressioanalyysissa. Jos muut oletukset täyttyvät, on analyysi mahdollista tehdä jopa alle 100 vastaajan aineistolla laadukkaasti. (Nummenmaa, 2004, 297-304.) Regressioanalyysistä tulkitaan muuttujien kulmakertoimet (eng. Coefficient), tilastollista merkitsevyyttä kertovat p-arvot sekä keskivirheet. Lisäksi raportoidaan mallien selitysasteet korjatulla R² -kertoimella.

Tässä tutkielmassa käytetyn analyysin mallit on rakennettu askeltaen, jotta voidaan arvioida eri selittävien muuttujien keskinäistä yhteyttä subjektiivisen hyvinvoinnin muutokseen. Ensin tarkastellaan vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteyttä, jonka jälkeen yhteys vakioidaan demografisilla tekijöillä, sekä muilla subjektiiviseen hyvinvointiin yhteydessä olevilla tekijöillä.

Tutkimuksen kaikki tilastolliset analyysit on tehty Stata -tilasto-ohjelman versiolla 16.1.

6 TULOKSET

6.1 Kuvailevat analyysit

Kuvailevissa analyyseissa tarkastellaan, miten vihamateriaalin uhriksi joutuminen ja subjektiivinen hyvinvointi jakautuvat aineistossa. Vihamateriaalin uhriksi joutumista tarkastellaan ensin sukupuolen ja ikäryhmien mukaan. (Taulukot 2 ja 3.) Mukaan on otettu uhriksi joutumisen jakautuminen sosiaalisen median ongelmakäytön ja yksinäisyyden mukaan. (Taulukot 3 ja 4.) Kappaleessa tarkastellaan myös subjektiivisen hyvinvoinnin jakaumaa aineistossa ja sukupuolittain. Tämän tutkielman yhtenä tavoitteena on tarkastella, miten vastaajien demografiset tekijät ovat yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumiseen. Kuvailevat taulukot toimivat tukena seuraavassa kappaleessa käsiteltävän lineaarisen regressioanalyysin tulosten tulkinnessa.

Taulukosta 2 huomataan, että tässä aineistossa vihamateriaalin uhriksi on joutunut hie-
man alle 6 % vastaajista. Sukupuolten välillä ei ole juurikaan eroa, miesten osuus viha-
materiaalin uhriksi joutuneista ollessa 6,1 % ja naisten 5,8 %. Taulukosta 2 nähdään
myös, että miesten ja naisten osuus aineistossa on melko samankokoinen, miesvastaajia
ollessa 1017 kappaletta ja naisvastaajia 1188 kappaletta. Vaikka aikaisemman tutkimus-
tiedon mukaan sukupuoli voi olla merkittävä tekijä vihamateriaalin uhriksi joutumiselle
(Navarro & Jasinski, 2012), ei tässä aineistossa sukupuoli ei ole merkittävä tekijä, sillä
lähes yhtä suuri osa miehistä sekä naisista vastasi joutuneensa vihamateriaalin uhriksi.

Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutumista ikäryhmittäin tarkastel-
lessa (Taulukko 3) huomataan, että ikä näyttää ristiintaulukoinnin tuloksen perusteella ole-
van merkittävä tekijä uhriksi joutumiselle ($p < 0,001$). 16–24-vuotiaista vastaajista jopa
13,8 % vastasi joutuneensa vihamielisen ja uhkaavan materiaalin kohteeksi. Muissa ikä-
ryhmissä uhriksi joutuneita oli selkeästi vähemmän. Iän ja uhriksi joutumisen yhteyttä
voidaan selittää sillä, että nuoret todennäköisemmin käyttävät enemmän aikaa verkossa
ja ovat siten suuremmassa riskissä vihamateriaalin uhriksi joutumiselle. Ristiintaulukoin-
nin tulokset ovat linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa siitä, että nuoret joutuvat
vihamateriaalin uhriksi verkossa useammin kuin vanhemmat sosiaalisen median käyttäjät
(ElSherief ym., 2018; Navarro & Jasinski, 2013).

Sosiaalisen median ongelmakäyttö ja vihamateriaalin uhriksi joutuminen (Taulukko 4.) näyttävät olevan merkittävästi yhteydessä ($p < 0,001$). Tämä on linjassa uhriksi joutumisen teorian kanssa, sillä riski joutua uhriksi kasvaa, kun käytetty aika sosiaalisen median alustalla lisääntyy. Vastaajista, jotka eivät koskaan eivät koskaan koe sosiaalisen median käyttöään ongelmaksi, vihamateriaalin uhriksi on joutunut 3,9 % ja harvemmin ongelmakäyttöä kokevistakin uhriksi on joutunut 6,5 % vastaajista. Suhteellinen määrä on selkeästi pienempi kuin sosiaalisen median käytön ongelmalliseksi useammin kokevilla, sillä viikoittain sosiaalisen median käytön ongelmalliseksi kokeneista vastanneista uhriksi on joutunut 12,5 % ja päivittäin sosiaalisen median käytön ongelmalliseksi kokevista 16 %. Ristiintaulukoinnin tuloksesta ei kuitenkaan voida tehdä pitkälle vieviä johtopäätöksiä, sillä vastaajamäärä jää ongelmakäytön kohdalla melko pieneksi etenkin sosiaalisen median käytön usein ongelmallisena kokevien kohdalla.

Taulukosta 5 huomataan, että myös yksinäisyys näyttää olevan merkittävä ($p < 0,001$) tekijä vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutumisessa. Ei koskaan tai harvemmin itsensä yksinäiseksi kokevista vastaajista noin 4 % on joutunut vihamateriaalin uhriksi. Osuus kasvaa sitä mukaan, mitä useammin vastaaja kokee itsensä yksinäiseksi, sillä silloin tällöin yksinäisistä uhriksi oli joutunut 7,4 %, aika usein yksinäisistä 14,8 % ja aina yksinäisistä uhriksi verkossa on joutunut jopa 18,2 %.

Taulukko 2. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen internetissä sukupuolittain.

Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?			
	Sukupuoli		Yhteensä
	Mies	Nainen	
Kyllä			
N	66	73	139
%	6,09 %	5,79 %	5,93 %
Ei			
N	1017	1188	2205
%	93,91 %	94,21 %	94,07 %
Yhteensä			
N	1083	1261	2344
%	100 %	100 %	100 %

$\chi^2 = 0,0972$, $df=1$, $p=0,755$

Taulukko 3. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen internetissä ikäryhmittäin.

Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?								
	Ikäryhmät, kymmenen vuoden ryhmissä							Yhteensä
	16–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74		
Kyllä								
%	13,82 %	5,8 %	5,43 %	6,41 %	3,03 %	4,5 %	5,91 % N=139	
Ei								
%	86,18 %	94,2 %	94,57 %	93,59 %	96,97 %	95,5 %	94,09 % N=2211	
Yhteensä								
N	246	431	368	421	462	422	2350	
%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	

$\chi^2 = 36,403$, $df=5$, $p < 0,001$

Taulukko 4. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen ja sosiaalisen median ongelmakäyttö.

Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?	Sosiaalisen median ongelmakäyttö koetaan ongelmana			
	Ei koskaan	Harvemmin	Viikoittain	Yhteensä
Kyllä				
N	38	67	31	136
%	3,87 %	6,53 %	12,5 %	6,05 %
Ei				
N	944	959	210	2113
%	96,13 %	93,47 %	87,5 %	93,95 %
Yhteensä				
N	982	1026	241	2249
%	100 %	100 %	100 %	100 %

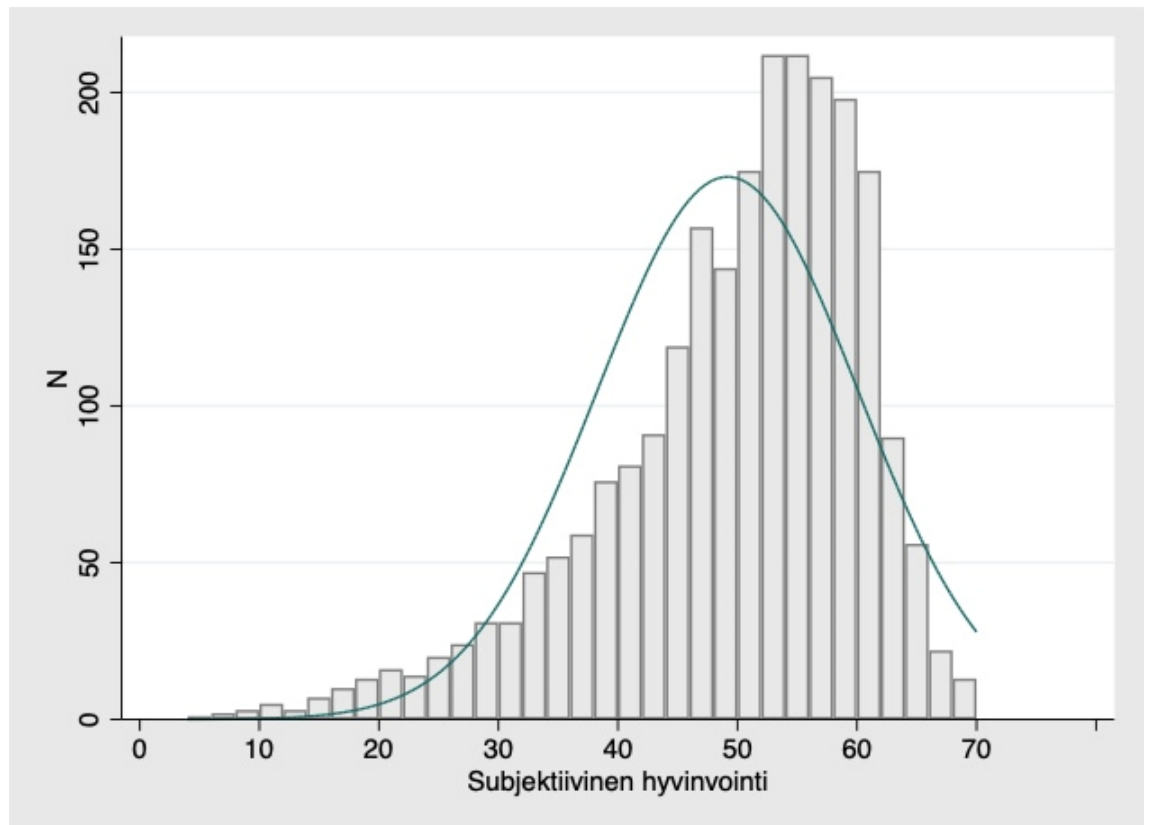
$\chi^2=28,8$, $df=2$, $p<0,001$

Taulukko 5. Vihamielisen ja halventavan materiaalin uhriksi joutuminen ja yksinäisyys.

Onko sinuun kohdistettu vihamielistä tai halventavaa materiaalia internetissä?	Oletko yksinäinen?				
	En koskaan	Harvemmin	Silloin tällöin	Aika usein tai aina	Yhteensä
Kyllä					
%	4 %	4,05 %	7,43 %	15,03 %	5,94 % N=137
Ei					
%	96 %	95,95 %	92,57 %	84,97 %	94,06 % N=2168
Yhteensä					
%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
N	475	964	673	193	2305

$\chi^2=40,55$, $df=3$, $p<0,001$

Subjektiiivista hyvinvointia kuvaavan summamuuttujan tunnuslukuja tarkastellessa huomataan, että muuttuja on jakaumaltaan hieman vino oikealle, maksimiarvon ollessa 70, pienimmän vastauksen arvo 4. Summamuuttujan keskiarvo on 49,2 ja mediaani 52. Jakauman vinousaste on -1,013, joten muuttuja on negatiivisesti vino ja painottuu vasempaan laitaan, mikä on nähtävillä myös alla olevasta kuvasta 2. Jakauman huipukkuusindeksi on 3,99.

Kuvio 2. Subjektiiivinen hyvinvointi, jakauma aineistossa.

6.2 Subjektiiivinen hyvinvointi ja vihamielisen materiaalin uhriksi joutuminen

Tässä luvussa tarkastellaan aineiston perusteella, minkälainen yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisella on yksilön subjektiiiviseen hyvinvointiin. Tulosten avulla vastataan myös siihen, minkälainen yhteys muilla analysissa käytetyillä muuttujilla on subjektiiiviseen hyvinvointiin, ja minä verran muut muuttujat selittävät vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja subjektiiivisen hyvinvoinnin välistä yhteyttä. Luvussa vastataan tutkimuskysymyksiin: *Minkälainen yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisella verkossa ja subjektiiivisellä hyvinvoinnilla on, miten sosiaalisen median ongelmakäyttö on yhteydessä*

subjektiiviseen hyvinvointiin ja miten se selittää uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin välistä yhteyttä ja miten subjektiivisen hyvinvoinnin ja uhriksi joutumisen yhteys jäsentyy muiden tekijöiden, kuten sukupuolen, iän, koulutuksen ja yksinäisyyden mukaan? Taulukossa 7. esitellään neliportaisen lineaarisen regressioanalyysin tuloksia, jotka kuvaavat aineiston perusteella, miten vihamateriaalin uhriksi joutuminen yhdessä muiden tekijöiden kanssa on yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin.

Muuttujien välistä yhteyttä tarkastellaan lineaarisen regressioanalyysin avulla porrastetusti. Ensimmäisessä mallissa tarkastellaan vain subjektiivisen hyvinvoinnin ja vihamateriaalin uhriksi joutumisen välistä yhteyttä. Toisessa mallissa tarkastelussa huomioidaan vastaajien demografiset tekijät: sukupuoli, koulutusaste ja ikä. Kuten aikaisemmin on teorian pohjalta todettu, vihamateriaalin uhriksi joutumisen riski nousee, kun käytetty aika verkossa lisääntyy. Sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyttä subjektiiviseen hyvinvointiin tarkastellaan kolmannessa mallissa. Viimeisessä mallissa yhteydet vakioidaan yksinäisyydellä, jonka tiedetään olevan vahvasti yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin.

Analyysin ensimmäisen mallin perusteella huomataan, että vastaajat, jotka kertovat joutuneensa vihamateriaalin uhriksi kokevat hyvinvointinsa merkittävästi huonommaksi kuin vastaajat, jotka eivät uhriksi ole joutuneet. Tulos on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,001$), mutta malli selittää subjektiivisen hyvinvoinnin muutoksesta vain 1,5 %. Tulos viittaa siihen, että uhriksi joutuminen on merkittävä subjektiiviseen hyvinvointiin yhteydessä oleva tekijä, mutta hyvinvointi koostuu lukuisista eri tekijöistä ja mallin perusteella ei voida vetää johtopäätöksiä uhriksi joutumisen lopullisesta yhteydestä ennen muiden muuttujien yhteyden tarkastelua.

Seuraavassa mallissa analyysin otettiin tueksi vastaajien demografiset tekijät. Niistä huomataan, että miehet voivat hieman huonommin kuin naisvastaajat. Sukupuolten välinen hyvinvoinnin tason ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$). Myös koulutustaso on merkittävästi yhteydessä yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin. Subjektiivinen hyvinvointi on merkittävästi korkeampi varsinkin korkeakoulutetuilla vastaajilla, mutta perusasteen käyneillä ja keskiasteen käyneillä eroa hyvinvoinnissa ei juurikaan ole. Koulutuksen on todettu teorian perusteella olevan yksi tärkeä subjektiiviseen hyvinvointiin, terveyteen ja onnellisuuteen yhteydessä oleva tekijä. Mallissa nähdään myös, että vastaajan ikä on yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin niin, että nuorin ikäryhmä (16-24 -vuotiaat) kokee hyvinvointinsa merkittävästi paremmaksi kuin yli 35-vuotiaat. Sukupuolen,

koulutuksen ja iän mukaan, kuitenkin nostaa mallin selittävyysasteen lähes kuuteen prosenttiin aikaisemman mallin alle kahdesta prosentista.

Sosiaalisen median ongelmakäytöllä huomataan olevan yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin analyysin kolmannessa mallissa. Tulosten mukaan ne, jotka kokevat sosiaalisen median käytön ongelmaksi harvemmin kuin viikoittain tai ei koskaan, ovat merkittävästi ($p < 0,001$) hyvinvoivempia kuin vastaajat, jotka kokevat sosiaalisen median käytön ongelmana viikoittain. Sosiaalisen median ongelmakäytön lisääminen analyysiin muutti aikaisempien mallien muuttujien ja subjektiivisen hyvinvoinnin välistä yhteyttä. Sukupuolen yhteys näyttäisi vahvistuvan niin, että miehet voivat tulosten mukaan huomattavasti enemmän kuin naiset ($p < 0,001$). Yhteys on vahvistunut aikaisemmasta mallista. Analyysin toisessa mallissa huomattiin iän yhteys hyvinvointiin katoaa kolmannessa mallissa. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys on säilynyt tilastollisesti merkitsevä, vaikka pientä yhteyden heikentymistä on havaittavissa. Korjatun R^2 kertoimen avulla huomataan, että kolmannen mallin selittävyysaste subjektiivisesta hyvinvoinnista on 8,3 %.

Aikaisemman tutkimuksen mukaan yksinäisyyden tiedetään olevan vahvasti yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Tulokset eivät poikkea aikaisemmasta, sillä yksinäisyyden yhteys näyttää hyvin vahvalta myös nyt. Jopa harvoin itsensä yksinäiseksi kokevat voivat tulosten mukaan merkittävästi huomattavasti enemmän kuin vastaajat, jotka eivät koe itseään yksinäiseksi koskaan. Yksinäisyyden yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin on merkitsevä kaikilla, jotka ovat vastanneet kokevansa itsensä yksinäiseksi edes joskus. Yksinäisyys selittää myös osan aikaisempien muuttujien yhteydestä. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys heikkenee hieman ($p < 0,01$), mutta yhteys säilyy silti melko vahvasti merkitsevä. Sukupuolen yhteys näyttää vahvistuvan edelleen analyysin toiseen malliin vertaessa. Yksinäisyys myös selittää iän yhteyden subjektiiviseen hyvinvointiin. Sosiaalisen median ongelmakäytön ja subjektiivisen hyvinvoinnin välillä huomataan olevan muitakin yhteydessä olevia tekijöitä, sillä sosiaalisen median ongelmakäytön yhteys häviää viimeisessä mallissa kokonaan. Viimeinen malli selittää subjektiivisesta hyvinvoinnista noin 30 %.

Analyysin tarkoituksena on ollut tarkastella vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteyttä subjektiiviseen hyvinvointiin. Yhteyttä pyritään selittämään muiden muuttujien yhteyden kautta. Vaikka yksinäisyys on vahvasti yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin, on huomattavaa se, mitkä tekijät säilyttävät merkittävänä yhteyden yksinäisyyden lisäksi. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välinen yhteys säilyy

analyysissä merkittävänä, vaikka yhteys vakioidaan muilla selittäville muuttujilla. Sukupuolen yhteys näyttää vahvistuvan ja koulutuksen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin pysyy mallista toiseen vahvana siten, että korkeasti koulutetut vastaajat kokevat hyvinvointinsa parempana alempiin koulutusasteisiin verrattuna. Sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyden katoaminen viittaa siihen, että käytön ongelmana kokevat ovat yleisesti yksinäisempiä kuin muut vastaajat, mikä selittää matalamman subjektiivisen hyvinvoinnin, joka havaittiin kolmannessa mallissa. Kokonaisuudessaan muut analyysin taustamuuttajat selittivät vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välisestä yhteydestä noin 59 %.

Taulukko 6. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen, sukupuolen, koulutuksen, iän, sosiaalisen median ongelman ja yksinäisyyden yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin. Lineaarinen regressioanalyysi.

	Malli 1	Malli 2	Malli 3	Malli 4
Olen joutunut vihamielisen ja uhkaavan materiaalin kohteeksi internetissä (ref. Kyllä)				
Ei	5,6457*** (0,9432)	5,1162*** (0,9338)	4,4173*** (0,9215)	2,2996** (0,8182)
Sukupuoli (ref. Mies)				
Nainen		1,0940** (0,4425)	1,3415*** (0,4443)	1,5679*** (0,3933)
Koulutus (ref. Perusaste)				
Keskiaste		1,2527 (0,8214)	1,3706 (0,8341)	1,4225 (0,7415)
Korkea aste		4,9354*** (0,8607)	5,1149*** (0,8708)	4,7053*** (0,7735)
Ikä (ref 16–24 v)				
25–34 vuotta		0,0835 (0,8835)	-0,6209 (0,8731)	-0,6045 (0,7691)
35–44 vuotta		3,2671*** (0,9052)	2,1982** (0,9018)	0,5712 (0,7997)
45–54 vuotta		2,4423** (0,8675)	0,9357 (0,8741)	-0,5733 (0,7744)
55–64 vuotta		2,8399** (0,8476)	1,6549 (0,8656)	0,2140 (0,7675)
65–74 vuotta		3,7921*** (0,8671)	2,52** (0,9010)	0,8561 (0,8005)
Sosiaalisen median käyttö koetaan ongelmana (ref. Viikoittain)				
Ei koskaan			5,3565*** (0,7867)	1,9641 (0,7069)
Harvemmin kuin viikoittain			3,3289*** (0,7528)	1,323 (0,6696)
Oletko yksinäinen? (ref. En koskaan)				
Harvoin				-3,5715*** (0,5289)
Silloin tällöin				-9,1215*** (0,5768)
Aika usein tai aina				-19,267*** (0,8254)
Vakiotermit	43,892*** (0,9149)	38,962*** (1,2783)	33,352*** (2,3791)	47,8846*** (1,3007)
N	2348	2294	2202	2160
r ²	0,015	0,0591	0,0825	0,298
rmse	10,79	10,51	10,255	8,9822

Standard errors in parentheses

* p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

7 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää, minkälainen yhteys vihamateriaalin uhriksi joutumisella on yksilön subjektiiviseen hyvinvointiin sekä tarkastella, miten demografiset tekijät, sosiaalisen median ongelmakäyttö ja yksinäisyys ovat yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin väliseen yhteyteen. Tutkielman tarkoituksena oli väestötason kyselytutkimuksen avulla selvittää uhriksi joutumisen vaikutuksia ja ilmiön moninaisuutta, sekä tuottaa uutta tietoa aiheesta, jota Suomessa ei ole aikaisemmin samankaltaisilla menetelmillä tutkittu. Analyysin tekoa edelsi ilmiötä selittävän teorian esittely, jonka perusteella muodostettiin kolme tutkimuskysymystä. Ensimmäinen tutkimuskysymys käsitteli vihamielisen ja uhkaavan materiaalin uhriksi joutumista verkossa ja sen yhteyttä subjektiivisen hyvinvoinnin muutokseen. Toinen tutkimuskysymys tarkasteli, miten sosiaalisen median ongelmakäyttö selittää vihamateriaalin ja uhriksi joutumisen välistä yhteyttä. Kolmannessa tutkimuskysymyksessä siirryttiin tarkastelemaan, minkälainen yhteys demografisilla tekijöillä ja yksinäisyydellä on subjektiiviseen hyvinvointiin.

Ensimmäisessä hypoteesissa esitettiin, että vihamielisen ja uhkaavan materiaalin uhriksi joutuminen verkossa on merkittävästi yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Tulosten perusteella hypoteesi voidaan hyväksyä, vaikka vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys heikkeni, kun malliin lisättiin muita selittäviä muuttujia. Toinen hypoteesi esitti, että sosiaalisen median ongelmakäyttö voi toimia välillisenä mekanismina uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välissä. Ongelmakäyttö näyttikin ensin olevan osittain selittävä tekijä hyvinvoinnin muutokselle. Analyysiin neljännessä mallissa lisätty yksinäisyys kuitenkin selitti sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyden. Yksinäisyyden toimiessa selittävänä tekijänä ongelmakäytölle voidaan olettaa, että sosiaalisen median käytön ongelmallisena kokevat ovat myös yksinäisempiä, mikä on yhteydessä matalampaan subjektiiviseen hyvinvointiin. Hypoteesi voidaan hyväksyä siltä osin, että yhteys tosiaan on välillinen ja sosiaalisen median ongelmakäyttö ei itsenäisenä tekijänä ole yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Kolmannessa hypoteesissa esitettiin, että yksinäisyyden kokeminen toimii vahvana selittävänä tekijänä muiden muuttujien yhteydessä hyvinvointiin. Yksinäisyys selitti suuren osan hyvinvoinnin muutoksesta, joten hypoteesi voidaan sen perusteella hyväksyä.

Tutkielman merkittävin löydös on, että vihamateriaalin uhriksi joutuneet ovat yksinäisempiä ja niin ollen heidän subjektiivinen hyvinvointinsa on matalampi, kuin vastaajilla, jotka eivät vihamateriaalin uhriksi verkossa olleet joutuneet. Itsenäisenä vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys säilyi merkittävänä, mutta merkitys pieneni analyysissa sitä mukaa kun yhteyttä vakioitiin lisämuuttujilla. Tärkeimpänä selittävänä tekijänä vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja subjektiivisen hyvinvoinnin välillä toimi yksinäisyys, jonka yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin on vahva. Sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyden selitti yksinäisyys. Demografisista tekijöistä koulutuksella ja sukupuolella näytti tulosten perusteella olevan yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin.

Tulosten perusteella vihamateriaalin uhriksi joutuminen verkossa on merkittävä tekijäksi subjektiivista hyvinvointia tarkastellessa. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys on merkittävä, vaikka huomioidaan muiden muuttujien yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin. Tulokset ovat linjassa teorian kanssa siinä, että hyvät sosiaaliset suhteet ovat yhteydessä parempaan hyvinvointiin. Vihamateriaalin uhriksi joutumista kohteeksi ei voida selittää vain sosiaalisen median ongelmakäytöllä. Vihamateriaalin uhriksi joutuminen tulosten perusteella alentaa subjektiivista hyvinvointia merkittävästi, vaikka yhteyttä vakioitiin muilla tekijöillä. Vaikka uhriksi joutuminen on merkittävä tekijä yksilön subjektiivisen hyvinvoinnin kannalta, suurempi yhteys on siitä aiheutuvilla muilla tekijöillä, kuten yksinäisyydellä.

Vihapuhetta tarkastelevassa teoriaosuudessa todettiin, että verkossa esiintyvälle vihamateriaalille altistuu ja kohteeksi joutuneiden ihmisten määrä on kasvanut tällä vuosikymmenellä. Ilmiö kohdistuu selkeästi eniten nuoriin käyttäjiin, jotka viettävät eniten aikaa sosiaalisen median alustoilla. Rutiinitoimintojen teorian avulla voidaan selittää uhriksi joutumisen mekanismeja niin verkkomaailmassa kuin muuallakin. Verkkomaailman ominaispiirteiden vuoksi rutiinitoimintojen teorian käytettävyyttä selittämään uhriksi joutumista verkossa on kritisoitu, mutta aikaisemman tutkimuksen valossa todettiin teorian olevan riittävän toimiva selittämään myös verkossa tapahtuvan rikollisuuden ja häirinnän kohteeksi joutumista. Sosiaalisen median ongelmakäyttö lisää riskiä joutua vihamateriaalin uhriksi, sillä verkossa vietetty aika nousee. Sosiaalisen median käytöllä on kuitenkin myös positiivisia vaikutuksia, mutta teorian valossa näyttää siltä, että negatiiviset vaikutukset kasaantuvat juuri niille käyttäjille, joilla ei ole tukiverkkoja ja suojaavia sosiaalisia suhteita verkkomaailman ulkopuolella.

Subjekttiivisen hyvinvoinnin ja yksinäisyyden yhteys on todettu useissa pitkittäistutkimuksissa (Marttila ym., 2021; VanderWeele ym., 2012), ja yhteys oli merkittävä myös tämän tutkielman tuloksissa. Yksinäisyyden on todettu olevan yhteydessä riippuvuuteen internetistä sekä sosiaalisesta mediasta (Baltaci, 2019), mikä omalta osaltaan selittää ongelmakäytön, vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin keskinäistä yhteyttä. Yksinäisyyden tiedetään niin ikään olevan yhteydessä huonompiin sosiaalisiin taitoihin verkon ulkopuolella, mikä toimii vahvistavana mekanismina yksinäisyydestä eroon pääsemiselle ja verkossa vietetyn ajan kasvamiselle. On huomattavaa, että vihamateriaalin uhriksi joutumisen vaikutusten suojaavat tekijät löytyvät pääosin verkkomaailman ulkopuolelta, sillä sosiaaliset suhteet ovat yksi merkittävimmistä hyvinvointia suojaavista tekijöistä. Vaikka verkossa muodostuvat sosiaaliset suhteet voivat tuoda paljon positiivista, aiheuttavat ne myös riskin rutiinotoimintojen teorian valossa, sillä sosiaalisessa mediassa vietetty aika nousee.

Tutkielmassa esitellyn teorian, aikaisemman tutkimusten ja analyysin perusteella voidaan esitellä seuraava itseään ruokkivaa kehä, joka ylläpitää ongelmien kasaantumista, altistaa vihamateriaalin uhriksi joutumiselle kasvaneen käytön myötä ja siten on myös yhteydessä subjektiiviseen hyvinvointiin. Mallin mukaan yksinäisyyden kokeminen lisää sosiaalisessa mediassa vietettyä aikaa ja sosiaalisen median ongelmakäyttöä, pidempi aika sosiaalisessa mediassa lisää alttiutta joutua vihamateriaalin uhriksi, mikä taas lisää yksinäisyyttä. Pitkittynyt yksinäisyys myös vaikeuttaa uusien sosiaalisten suhteiden solmimista, mikä syventää kierrettä entisestään. Kierteen katkaisemiseksi tehokkainta olisi verkon ulkopuoliset vahvat sosiaaliset suhteet, joiden muodostaminen vaikeutuu, kun ihminen kokee pitkittynyttä yksinäisyyttä ja alkaa rakentaa identiteettiään vahvemmin verkkoyhteisöjen kautta. Ongelmien kasaantuvuus ilmenee etenkin siinä, miten vihamateriaalin uhriksi joutumisen negatiivisilta vaikutuksilta voi suojautua. Hyvät sosiaaliset suhteet verkon ulkopuolella suojaavat yksinäisyydeltä ja parantavat hyvinvointia, mikä heikentää myös yhteyttä uhriksi joutumisen ja matalan hyvinvoinnin välillä. Niin ollen ne, joilla tukiverkkoa ei ole ovat alttiimpia ensinnäkin joutumaan vihamateriaalin uhriksi ja toisekseen selviämään siitä aiheutuneista vaikutuksista.

Tutkielmassa vahvistettiin aikaisemmissa tutkimuksissa esitettyjä yhteyksiä niin vihamateriaalin uhriksi joutumisen ja hyvinvoinnin, sosiaalisen median ongelmakäytön yhteydestä kuin yksinäisyyden negatiivisesta yhteydestä subjektiiviseen hyvinvointiin. Samalla tuotettiin väestötasolla uutta tietoa uhriksi joutumisen negatiivisista vaikutuksista ja sosiaalisen median ongelmakäytön yhteydestä yksinäisyyden kautta hyvinvointiin.

Vihamateriaalin uhriksi joutumisen jäädessä merkittäväksi tekijäksi kaikissa mallissa, huomioitavaa on analyysin edetessä lisätyt muuttujat ja niiden vaikutus vihamateriaalin uhriksi joutumiselle. Tutkielman tulosten perusteella näyttää siltä, että vihamateriaalin uhrin ovat yksinäisempiä kuin muut, mikä vaikuttaa merkittävästi heidän subjektiiviseen hyvinvointiinsa. Tähän viittaa vahvasti se, että vihamateriaalin uhriksi joutumisen yhteys heikkenee huomattavasti neljännessä mallissa. Koska yksinäisyys selitti myös sosiaalisen median ongelmakäytön yhteyden subjektiiviseen hyvinvointiin, voidaan päätellä ongelmakäyttäjien olevan muita yksinäisempiä. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen negatiivisia vaikutuksia yksilölle voitaisiin tulosten perusteella tehokkaasti ehkäistä etenkin keskittymällä yksinäisyyden ehkäisemiseen ja yksinäisyyden negatiivisten vaikutusten torjumiseen.

Ilmiönä vihamateriaalin uhriksi joutuminen ja siitä johtuvat negatiiviset vaikutukset hyvinvointiin on monimutkainen ja sen torjuminen edellyttää monipuolisia tekoja. Niitä voisi olla esimerkiksi medialukutaidon parantaminen, aktiiviseen vastapuheeseen kannustaminen sekä verkkoalustojen aktiivisempi valvominen. Erityisesti sosiaalisen median, esimerkiksi Twitterin ja muiden nopeiden keskustelualustojen omavalvonta on lisääntyttävä, jotta vihamateriaali saadaan alustalta pois. Vihamateriaalin uhriksi joutumisen vaikutukset ovat kuitenkin kauaskantoiset, eivätkä rajoitu vain suoriin vaikutuksiin. Tutkielmasta voidaan päätellä, että yksinäisyys on merkittävä hyvinvointia alentava tekijä, joka on myös yhteydessä vihamateriaalin uhriksi joutumiseen. Siksi voidaan todeta, että yksinäisyyttä ehkäisevät toimet voivat toimia tehokkaasti myös vihamateriaalin negatiivisten vaikutusten torjumisessa. Jos vihamateriaalin uhriksi joutuva kokee kuuluvansa sosiaaliseen ryhmään, joka tuottaa elämään enemmän hyvinvointia ja tukea kuin vihamateriaalin uhriksi joutuminen pahoinvointia, eivät negatiiviset vaikutukset pääse leviämään kokonaisvaltaisesti elämän kaikille osa-alueille.

Tutkielman tuloksia tulkittaessa on myös pidettävä mielessä tutkielman tekoa rajoittavat tekijät. Tulosten tulkinnalle rajoitteita asettaa myös suhteellisen pieni vastaajamäärä etenkin vihamateriaalin uhriksi joutuneiden ja sosiaalisen median ongelmakäyttäjien kohdalla. Vaikka aineisto on kattava väestötasolla, tarkempaa tietoa ilmiöstä voidaan saada laajemmalla vastaajajoukolla.

Tämän tutkielman tulosten perusteella esitän ilmiöstä lisää ymmärrystä tuovia jatko-tutkimusehdotuksia. Ensinnäkin tässä kappaleessa hahmoteltua mekanismia sosiaalisen

median ongelmakäytöstä, yksinäisyydestä ja vihamateriaalin uhriksi joutumisesta on tutkittava lisää, jotta voidaan todentaa sen toimivuus. Toisekseen yhteyttä olisi tärkeä tutkia pitkittäistutkimuksen avulla, jotta saadaan lisää tietoa ilmiön ajallisesta yhteydestä ja uhriksi joutumiselle altistavista tekijöistä. Maiden välinen vertailu voisi myös tuoda lisää ymmärrystä aiheesta. Useissa aikaisemmissa tutkimuksissa tuli ilmi kulttuurin vaikutus niin yksinäisyyteen kuin sosiaalisten suhteiden suojaavuuteenkin, joten maiden välinen vertailu laajemman yleistyksen tekemiseksi on välttämätöntä. Lisäksi on olennaista tarkastella sosiaalisen median alustoja niillä tapahtuvan toiminnan kannalta. Tulevaisuudessa olisi ratkaisevaa tunnistaa tarkemmin ne tekijät ja toiminnot sosiaalisessa mediassa, jotka erityisesti lisäävät riskiä vihamateriaalin uhriksi joutumiselle ja altistavat ongelmakäytöstä aiheutuville haitoille.

LÄHTEET

- Baltaci, Ö. (2019). The Predictive Relationships between the Social Media Addiction and Social Anxiety, Loneliness, and Happiness. *International Journal of Progressive Education, 15*(4), 73–82.
- Barak, A., Boniel-Nissim, M., & Suler, J. (2008). Fostering empowerment in online support groups. *Computers in human behavior, 24*(5), 1867–1883.
- Barlińska, J., Szuster, A., & Winiewski, M. (2013). Cyberbullying among adolescent bystanders: Role of the communication medium, form of violence, and empathy. *Journal of Community & Applied Social Psychology, 23*(1), 37–51.
- Batson, C. D., & Ahmad, N. Y. (2009). Using empathy to improve intergroup attitudes and relations. *Social issues and policy review, 3*(1), 141–177.
- Benesch, S. (2012). Dangerous speech: A proposal to prevent group violence. *Voices That Poison: Dangerous Speech Project*.
- Berryman, C., Ferguson, C. J., & Negy, C. (2018). Social media use and mental health among young adults. *Psychiatric quarterly, 89*(2), 307–314.
- Bilewicz, M., & Soral, W. (2020). Hate Speech Epidemic. The Dynamic Effects of Derogatory Language on Intergroup Relations and Political Radicalization. *Political Psychology, 41*(S1), 3–33.
<https://doi.org/10.1111/pops.12670>
- Boer, M., Stevens, G. W., Finkenauer, C., de Looze, M. E., & van den Eijnden, R. J. (2021). Social media use intensity, social media use problems, and mental health among adolescents: Investigating directionality and mediating processes. *Computers in Human Behavior, 116*, 106645.
- Boer, M., van den Eijnden, R. J., Boniel-Nissim, M., Wong, S.-L., Inchley, J. C., Baidura, P., Craig, W. M., Gobina, I., Kleszczewska, D., & Klanšček, H. J. (2020). Adolescents' intense and problematic social media use and their well-being in 29 countries. *Journal of Adolescent Health, 66*(6), S89–S99.

- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated communication, 13*(1), 210–230.
- Brewer, G., & Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in human behavior, 48*, 255–260.
- Brook, J. S., & Newcomb, M. D. (1995). Childhood aggression and unconventionality: Impact on later academic achievement, drug use, and workforce involvement. *The Journal of Genetic Psychology, 156*(4), 393–410.
- Brown, A. (2018). What is so special about online (as compared to offline) hate speech? *Ethnicities, 18*(3), 297–326.
<https://doi.org/10.1177/1468796817709846>
- Bruneau, E. G., Pluta, A., & Saxe, R. (2012). Distinct roles of the ‘shared pain’ and ‘theory of mind’ networks in processing others’ emotional suffering. *Neuropsychologia, 50*(2), 219–231.
- Cacioppo, J. T., & Hawkey, L. C. (2005). People thinking about people: The vicious cycle of being a social outcast in one’s own mind. *The social outcast: Ostracism, social exclusion, rejection, and bullying*, 91–108.
- Cacioppo, J. T., Norris, C. J., Decety, J., Monteleone, G., & Nusbaum, H. (2009). In the eye of the beholder: Individual differences in perceived social isolation predict regional brain activation to social stimuli. *Journal of cognitive neuroscience, 21*(1), 83–92.
- Costello, M., & Hawdon, J. (2018). Who are the online extremists among us? Sociodemographic characteristics, social networking, and online experiences of those who produce online hate materials. *Violence and gender, 5*(1), 55–60.
- Council of Europe. (1997). *Recommendation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to member states on “hate speech”*. Freedom of Expression.
<https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/>

/asset_publisher/aDXmrol0vvsU/content/recommendation-no-r-97-20-of-the-committee-of-ministers-to-member-states-on-hate-speech-?_101_INSTANCE_aDXmrol0vvsU_viewMode=view

- Dahlberg, K. (2007). The enigmatic phenomenon of loneliness. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 2(4), 195–207.
- Davila, J., Hershenberg, R., Feinstein, B. A., Gorman, K., Bhatia, V., & Starr, L. R. (2012). Frequency and quality of social networking among young adults: Associations with depressive symptoms, rumination, and corumination. *Psychology of popular media culture*, 1(2), 72.
- De Vries, D. A., & Kühne, R. (2015). Facebook and self-perception: Individual susceptibility to negative social comparison on Facebook. *Personality and Individual Differences*, 86, 217–221.
- Diener, E. (2009). Subjective well-being. *The science of well-being*, 11–58.
- ElSherief, M., Nilizadeh, S., Nguyen, D., Vigna, G., & Belding, E. (2018). Peer to peer hate: Hate speech instigators and their targets. *arXiv preprint arXiv:1804.04649*.
- Engelberg, E., & Sjöberg, L. (2004). Internet use, social skills, and adjustment. *Cyberpsychology & behavior*, 7(1), 41–47.
- Euroopan Unionin Neuvoston puitepäätös EUR-Lex*. (2008). Noudettu 28. maaliskuuta 2021, osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX%3A32008F0913>
- Ezeibe, C. C., & Ikeanyibe, O. M. (2017). Ethnic Politics, Hate Speech, and Access to Political Power in Nigeria. *Africa Today*, 63(4), 65–83. JSTOR.
- Faelens, L., Hoorelbeke, K., Soenens, B., Van Gaeveren, K., De Marez, L., De Raedt, R., & Koster, E. H. (2021). Social media use and well-being: A prospective experience-sampling study. *Computers in Human Behavior*, 114, 106510.
- Feinstein, B. A., Hershenberg, R., Bhatia, V., Latack, J. A., Meuwly, N., & Davila, J. (2013). Negative social comparison on Facebook and depressive

symptoms: Rumination as a mechanism. *Psychology of Popular Media Culture*, 2(3), 161.

- Felson, M., & Cohen, L. E. (1980). Human ecology and crime: A routine activity approach. *Human Ecology*, 8(4), 389–406.
- Gelber, K., & McNamara, L. (2016). Evidencing the harms of hate speech. *Social Identities*, 22(3), 324–341.
- Han, E. H. (2006). Hate Crimes and Hate Speech. *Geo. J. Gender & L.*, 7, 679.
- Hardaker, C., & McGlashan, M. (2016). "Real men don't hate women": Twitter rape threats and group identity. *Journal of Pragmatics*, 91, 80–93.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2015.11.005>
- Haslam, S. A., Jetten, J., Postmes, T., & Haslam, C. (2009). Social Identity, Health and Well-Being: An Emerging Agenda for Applied Psychology. *Applied Psychology*, 58(1), 1–23. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2008.00379.x>
- HATE SPEECH* / meaning in the Cambridge English Dictionary. (ei pvm.). Noudettu 6. joulukuuta 2020, osoitteesta <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hate-speech>
- Hawkley, L. C., & Cacioppo, J. T. (2010). Loneliness matters: A theoretical and empirical review of consequences and mechanisms. *Annals of behavioral medicine*, 40(2), 218–227.
- Heinrich, L. M., & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: A literature review. *Clinical psychology review*, 26(6), 695–718.
- Helsingin Sanomat 8.3.2020. (2020, maaliskuuta 8). *Lukijan mielipide / Verkkoalustat kuten Facebook voisivat tehdä paljon enemmän vihapuheen kitkemiseksi ja sananvapauden turvaamiseksi*. Helsingin Sanomat.
<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000006431630.html>
- Helsingin Sanomat 25.8.2017. (2017, elokuuta 25). *Mielipide / Vihapuhe rajoittaa sananvapauttani – en uskalla osallistua nettikeskusteluihin, koska pelkään*

joutuvani uhkailun kohteeksi. Helsingin Sanomat. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005339118.html>

- Henry, N., & Powell, A. (2015). Embodied Harms: Gender, Shame, and Technology-Facilitated Sexual Violence. *Violence Against Women, 21*(6), 758–779. <https://doi.org/10.1177/1077801215576581>
- Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. (1978). *Victims of personal crime: An empirical foundation for a theory of personal victimization*. Ballinger Cambridge, MA.
- Holt, T. J., & Bossler, A. M. (2008). Examining the applicability of lifestyle-routine activities theory for cybercrime victimization. *Deviant Behavior, 30*(1), 1–25.
- Hood, M., Creed, P. A., & Mills, B. J. (2018). Loneliness and online friendships in emerging adults. *Personality and Individual Differences, 133*, 96–102.
- Hunt, M. G., Marx, R., Lipson, C., & Young, J. (2018). No more FOMO: Limiting social media decreases loneliness and depression. *Journal of Social and Clinical Psychology, 37*(10), 751–768.
- Jane, E. A. (2014). “Your a Ugly, Whorish, Slut”. *Feminist Media Studies, 14*(4), 531–546. <https://doi.org/10.1080/14680777.2012.741073>
- Junttila, N. (2015). *Kavereita nolla: Lasten ja nuorten yksinäisyys*. Tammi.
- Junttila, N. (2018). *Kaiken keskellä yksin: Aikuisten yksinäisyydestä*. Tammi.
- Kaakinen, M., Keipi, T., Oksanen, A., & Räsänen, P. (2018). How Does Social Capital Associate with Being a Victim of Online Hate? Survey Evidence from the United States, the United Kingdom, Germany, and Finland. *Policy & Internet, 10*(3), 302–323.
- Kaakinen, M., Keipi, T., Räsänen, P., & Oksanen, A. (2018). Cybercrime Victimization and Subjective Well-Being: An Examination of the Buffering Effect Hypothesis Among Adolescents and Young Adults. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking, 21*(2), 129–137. <https://doi.org/10.1089/cyber.2016.0728>

- Kaakinen, M., Räsänen, P., Näsi, M., Minkkinen, J., Keipi, T., & Oksanen, A. (2018). Social capital and online hate production: A four country survey. *Crime, Law and Social Change*, *69*(1), 25–39.
- Keen, E., Georgescu, M., & Gomes, R. (2016). *Bookmarks: Manual for combating hate speech online through human rights education*. COE.
- Keipi, T. (2015). *Now you see me, now you don't: A study of the relationship between internet anonymity and Finnish young people*.
<https://www.utupub.fi/handle/10024/113050>
- Keipi, T., Näsi, M., Oksanen, A., & Räsänen, P. (2016). *Online hate and harmful content: Cross-national perspectives*. Taylor & Francis.
- Keipi, T., Räsänen, P., Oksanen, A., Hawdon, J., & Näsi, M. (2018). Exposure to online hate material and subjective well-being: A comparative study of American and Finnish youth. *Online Information Review*.
- Knuutila, A., Kosonen, H., Saresma, T., Haara, P., & Pöyhtäri, R. (2019, lokakuuta 4). *Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon* [Sarjajulkaisu]. Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161812>
- Leukfeldt, E. R., & Yar, M. (2016). Applying routine activity theory to cybercrime: A theoretical and empirical analysis. *Deviant Behavior*, *37*(3), 263–280.
- Lykes, V. A., & Kimmelmeier, M. (2014). What predicts loneliness? Cultural difference between individualistic and collectivistic societies in Europe. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, *45*(3), 468–490.
- Mahuteau, S., & Zhu, R. (2016). Crime victimisation and subjective well-being: Panel evidence from Australia. *Health economics*, *25*(11), 1448–1463.
- Marshal, M. P., Dietz, L. J., Friedman, M. S., Stall, R., Smith, H. A., McGinley, J., Thoma, B. C., Murray, P. J., D'Augelli, A. R., & Brent, D. A. (2011). Suicidality and depression disparities between sexual minority and heterosexual youth: A meta-analytic review. *Journal of adolescent health*, *49*(2), 115–123.

- Marttila, E., Koivula, A., & Räsänen, P. (2021). Does excessive social media use decrease subjective well-being? A longitudinal analysis of the relationship between problematic use, loneliness and life satisfaction. *Telematics and Informatics*, *59*, 101556. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2020.101556>
- Masi, C. M., Chen, H.-Y., Hawkley, L. C., & Cacioppo, J. T. (2011). A meta-analysis of interventions to reduce loneliness. *Personality and Social Psychology Review*, *15*(3), 219–266.
- Mesch, G. S. (2009). Parental mediation, online activities, and cyberbullying. *CyberPsychology & Behavior*, *12*(4), 387–393.
- Minkkinen, J., Oksanen, A., Näsi, M., Keipi, T., Kaakinen, M., & Räsänen, P. (2015). Does social belonging to primary groups protect young people from the effects of pro-suicide sites? *Crisis*.
- Mischkowski, D., Crocker, J., & Way, B. M. (2016). From painkiller to empathy killer: Acetaminophen (paracetamol) reduces empathy for pain. *Social cognitive and affective neuroscience*, *11*(9), 1345–1353.
- Mondal, M., Silva, L. A., & Benevenuto, F. (2017). *A measurement study of hate speech in social media*. 85–94.
- Navarro, J. N., & Jasinski, J. L. (2012). Going cyber: Using routine activities theory to predict cyberbullying experiences. *Sociological Spectrum*, *32*(1), 81–94.
- Navarro, J. N., & Jasinski, J. L. (2013). Why Girls? Using Routine Activities Theory to Predict Cyberbullying Experiences Between Girls and Boys. *Women & Criminal Justice*, *23*(4), 286–303.
<https://doi.org/10.1080/08974454.2013.784225>
- Neuvonen, R. J. P. (2015). *Vihapuhe Suomessa*. Edita Publishing.
- Nevalainen, V. (2009). *Yksinäisyys*. Edita.
- Nummenmaa, L. (2004). *Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät*.
- Näsi, M., Räsänen, P., Hawdon, J., Holkeri, E., & Oksanen, A. (2015). Exposure to online hate material and social trust among Finnish youth. *Information Technology & People*, *28*(3), 607–622.

- Näsi, M., Räsänen, P., Kaakinen, M., Keipi, T., & Oksanen, A. (2017). Do routine activities help predict young adults' online harassment: A multi-nation study. *Criminology & Criminal Justice*, *17*(4), 418–432.
- O'Day, E. B., & Heimberg, R. G. (2021). Social media use, social anxiety, and loneliness: A systematic review. *Computers in Human Behavior Reports*, *3*, 100070.
- Oksanen, A., Kaakinen, M., Minkkinen, J., Räsänen, P., Enjolras, B., & Steen-Johnsen, K. (2020). Perceived societal fear and cyberhate after the November 2015 Paris terrorist attacks. *Terrorism and Political Violence*, *32*(5), 1047–1066.
- Panova, T., & Carbonell, X. (2018). Is smartphone addiction really an addiction? *Journal of behavioral addictions*, *7*(2), 252–259.
- Pino, N. W., & Johnson-Johns, A. M. (2009). College women and the occurrence of unwanted sexual advances in public drinking settings. *The Social Science Journal*, *46*(2), 252–267.
- Pittman, M., & Reich, B. (2016). Social media and loneliness: Why an Instagram picture may be worth more than a thousand Twitter words. *Computers in Human Behavior*, *62*, 155–167.
- Portela, M., Neira, I., & del Mar Salinas-Jiménez, M. (2013). Social capital and subjective wellbeing in Europe: A new approach on social capital. *Social Indicators Research*, *114*(2), 493–511.
- Pöyhtäri, R., Haara, P., & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/103170>
- Reinecke, L., & Trepte, S. (2014). Authenticity and well-being on social network sites: A two-wave longitudinal study on the effects of online authenticity and the positivity bias in SNS communication. *Computers in Human Behavior*, *30*, 95–102.
- Russell, D., Peplau, L. A., & Ferguson, M. L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of personality assessment*, *42*(3), 290–294.

- Sarracino, F. (2010). Social capital and subjective well-being trends: Comparing 11 western European countries. *The Journal of Socio-Economics*, 39(4), 482–517.
- Seglow, J. (2016). Hate Speech, Dignity and Self-Respect. *Ethical Theory and Moral Practice*, 19(5), 1103–1116. <https://doi.org/10.1007/s10677-016-9744-3>
- Sivonen, J., Koivula, A., Saarinen, A., Keipi, T., Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Faculty of Social Sciences, Sosiaalitieteiden laitos, & Department of Social Research. (2018). *Working papers in economic sociology: Research report on the Finland in the digital age -survey*. Turun yliopisto, University of Turku.
- Staksrud, E., Ólafsson, K., & Livingstone, S. (2013). Does the use of social networking sites increase children's risk of harm? *Computers in human behavior*, 29(1), 40–50.
- SVT. (2020). *Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. [Verkojulkaisu]. ISSN:2341-9688. 2020 Helsinki: Tilastokeskus*. Tilastokeskus. http://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tau_029_fi.html
- Taber, K. S. (2018). The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education. *Research in Science Education*, 48(6), 1273–1296.
- Taylor, J., Peignon, M., & Chen, Y.-S. (2017). Surfacing contextual hate speech words within social media. *arXiv:1711.10093 [cs]*. <http://arxiv.org/abs/1711.10093>
- Thiago, A., Gagliardone, I., Gal, D., Alves, T., & Martinez, G. (2015). *Countering online hate speech*. UNESCO Publishing.
- Thomas, L., Orme, E., & Kerrigan, F. (2020). Student loneliness: The role of social media through life transitions. *Computers & Education*, 146, 103754.

- Vakhitova, Z. I., Reynald, D. M., & Townsley, M. (2016). Toward the adaptation of routine activity and lifestyle exposure theories to account for cyber abuse victimization. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 32(2), 169–188.
- Valenzuela, S., Park, N., & Kee, K. F. (2009). Is there social capital in a social network site?: Facebook use and college students' life satisfaction, trust, and participation. *Journal of computer-mediated communication*, 14(4), 875–901.
- Valtioneuvosto. (2021, helmikuuta 18). *Esitys: Sukupuoli rangaistuksen koventamisperusteeksi*. Valtioneuvosto. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/esitys-sukupuoli-rangaistuksen-koventamisperusteeksi>
- van Dijck, J., & Poell, T. (2013). *Understanding Social Media Logic* (SSRN Scholarly Paper ID 2309065). Social Science Research Network. <https://papers.ssrn.com/abstract=2309065>
- VanderWeele, T. J., Hawkey, L. C., & Cacioppo, J. T. (2012). On the reciprocal association between loneliness and subjective well-being. *American Journal of Epidemiology*, 176(9), 777–784.
- Verduyn, P., Ybarra, O., Résibois, M., Jonides, J., & Kross, E. (2017). Do social network sites enhance or undermine subjective well-being? A critical review. *Social Issues and Policy Review*, 11(1), 274–302.
- Wheatley, D., & Buglass, S. L. (2019). Social network engagement and subjective well-being: A life-course perspective. *The British journal of sociology*, 70(5), 1971–1995.
- Yao, M. Z., & Zhong, Z. (2014). Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. *Computers in Human Behavior*, 30, 164–170.
- Yle, 18.1.2020. (ei pvm.). *Tässäkö menevät sananvapauden rajat? Yle selvitti, miten viranomaiset ovat kohdelleet vihapuheina ilmiannettuja nettikirjoituksia*. Yle Uutiset. Noudettu 15. maaliskuuta 2021, osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-11122379>